

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO

Craft Museum of Finland

Toimintakertomus 2017

■ SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO

Suomen käsityön museo toimii valtakunnallisena erikoismuseona suomalaisen käsityökulttuurin, käsityön perinteen sekä tiedon ja taidon säilyttäjänä, hoitajana, tallentajana ja välittäjänä. Museo edistää käsityön arvostusta ja tukee käsityöläisyyttä ammattina, harrastuksena ja taiteena sekä kannustaa luovaan yrittäjyyteen. Suomen käsityön museon kokoelmat, kirjasto ja arkistot muodostavat asiantuntevasti hoidetun kokonaisuuden, joka on helposti museon asiakkaiden saatavilla.

Museossa on myös kaksi erikoisosastoa: Suomen kansallispukekukemus sekä Konservointikeskus.

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO JA SUOMEN KANSALLISPUKUKEMUS

Toimisto:
Kilpisenkatu 12, 40100 Jyväskylä
puh.014 266 4380
www.craftmuseum.fi
www.kansallispukekemus.fi

Näyttelyt:
Kauppakatu 25, 40100 Jyväskylä

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO/KONSERVONTIKEMUS

Salmirannantie 3, 40520 Jyväskylä
puh. 014 266 4383
www.konservointikeskus.fi

Toimitus: Simo Kotilainen

Taitto: Matti Kortet

Kansikuva: yksityiskohta Dora Jungin pellavatyöstä.

1. Lukijalle	4
2. Menneisyys	5
3. Erikoismuseotoiminta	6
4. Näyttelyt.....	7
5. Yleisötyö.....	18
6. Kokoelmat	23
7. Arkistot, kirjasto ja tietopalvelu.....	26
8. Kansallispukukeskus.....	29
9. Konservointikeskus	35
10. Projektit, tutkimus- ja tallennusyhteistyö.....	38
11. Viestintä ja markkinointi	46
12. Museo ja yleisö	50
13. Tapahtumat.....	51
14. Museokauppa	52
15. Hallinto.....	53
16. Henkilöstö	53
17. Jäsenyydet.....	55
18. Tilat	56
19. Talous	57
20. Tunnuslukuja	57

1. Lukijalle

Museon toiminnalle oli edelleen erityisen tärkeä opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä suuri 185 000 € harkinnanvarainen avustus, lisäksi museo sai myöhään keväällä Museovirastolta 28 000 € avustuksen hankkeelleen Museon kokoelmat saavutettaviksi vapaaehtoisia osallistamalla. Vapaaehtoiset olivat avustamassa museota kertomusvuonna kaikkiaan 533,5 tunnin ajan.

Suomen käsityön museon ja Suomen kansallispukukeskuksen kävijämäärä (39 715) nousi edellisvuotisesta (34 990 kävijää). Kävijäennätykseen vaikutti varmasti Suomi 100 -juhluvuoden näyttelyt, mutta myös valtakunnallisestikin havaittu museoiden kävijämäärien nousu.

Maksavien kävijöiden määrä nousi edelleen hieman (4 323 henkilöä), ilmaiskävijöitä oli 35 392. Osa maksavien kävijöiden määrän noususta selittyikin jälleen valtakunnallisen museokortin suosiolla, sillä museossa vieraili kortilla 1 525 henkilöä. Jyväskylän museoiden yhteisen kirjastokorttikampanjan kävijämäärä hiukan laski, sillä kortilla kävi tammi-, marras- ja joulukuussa 275 ilmaiskävijää.

Vuoden päänäyttelyyn, valtakunnalliseen Suomi 100 -tapahtumavuoteen liittyneeseen Suomalainen kansallispuku -näyttelyyn tutustui 18 595 kävijää. Kalevala Korun juhlanäyttelyyn Rohkea. Ajassa. Aito tutustui 7 666 vierasta. Suosittu oli myös museovuoden aloittanut Dora

Jung – Pellavan kuvittaja -näyttely, jossa vieraili 4 922 kävijää.

Vuoden mittaan järjestettiin erilaisia tapahtumia 83 kappaletta ja niissä kävi yhteensä 11 540 vierailijaa (vuonna 2016 eri tapahtumissa oli 12 709 kävijää).

Näyttelyihin kävi tutustumassa vuoden aikana 267 ryhmää (206 ryhmää vuonna 2016), joista opastettiin vuoden aikana 185 ryhmää. Ryhmistä oli päiväkotitai koululais- tai opiskelijaryhmiä 200, joista 158 opastettiin (139 ryhmää vuonna 2016). Opastettujen ryhmien kasvu johtuu siitä, että Jyväskylän kakkosluokkalaiset kävivät tutustumassa näyttelyihin vuoden 2017 keväällä ja syksyllä.

Museon tuottamat kiertonäyttelyt olivat esillä Lappeenrannassa ja Punkaharjulla ja niissä vieraili kertomusvuonna 2 387 henkilöä. Museon ryijyaiheista muistelusalukua, Kansakoulusalukua, Marimekko-salukua, Paperisalukua ja nuorille mielenterveyskuntoutujille suunnattua Nappisalukua lainattiin yhteensä 60 kertaa.

Museon verkkosivut ja sosiaalinen media ovat valtakunnalliselle erikoismuseolle erittäin tärkeitä, mutta myös perinteinen tietopalvelu on edelleen tärkeä osa museon toimintoja. Tietopalvelukontakteja museon eri toimintoihin tai toimipisteisiin oli vuoden aikana kaikkiaan 2 214. Museon valtakunnallisesti palvelevilla nettisivuilla oli 292 275 kävijää (161 925 kävijää vuonna 2016).

Simo Kotilainen

2. Menneisyys

Keisarillinen senaatti teki päätöksen museon perustamisesta 14.12.1888. Käsityön museo toimi vuosina 1890–1908 Helsingissä Taideteollisuusmuseon yhteydessä ja Suomen Taideteollisuusyhdistyksen alaisuudessa. Puutyönopettaja Vera Hjelt osti ensimmäiset 619 esinettä kokoelmiin Pariisin maailmannäyttelystä vuonna 1889. Kokoelmia kartutettiin vuoteen 1906 asti pääasiassa ulkomaisilla esineillä ja työvälineillä.

Vuonna 1908 museo siirtyi Valtion kotiteollisuustoimiston hallintaan ja 1910–1920-luvuilla Valtion kotiteollisuusmuseolla, kuten museota siihen aikaan kutsuttiin, oli omat näyttelytilat ja kirjasto. Kotiteollisuustoimiston tilanpuutteen vuoksi museon esineet siirtyivät uudeen Taideteollisuusmuseoon vuosiksi 1928–1933.

Varastoituna esineet olivat vuoteen 1982 asti muutamaa kokoelmista koottua näyttelyä lukuun ottamatta.

Museo avattiin uudelleen yleisölle Jyväskylässä 10.6.1983 nimellä Suomen kotiteollisuusmuseo ja sen ylläpitäjiksi tulivat Jyväskylän kaupunki ja opetusministeriö. Vuonna 1992 museon yhteyteen perustettiin Suomen kansallispukukeskus ja saman vuoden lopussa museo nimettiin viiden ensimmäisen museon joukossa valtakunnalliseksi erikoismuseoksi. Konservointikeskus siirtyi museon hallintaan vuonna 1995. Museon nimi muutettiin Suomen käsityön museoksi 1.1.1997 alkaen. Näin palattiin museon alkuperäiseen nimeen. Kesällä 2000 museo aloitti toimintansa peruskorjatuissa tiloissa keskellä kaupunkia keskustan kävelykadun varrella.

Suomen Kotiteollisuusmuseon ensimmäinen perusnäyttely. Kuva Karl Lahti.

3. Erikoismuseotoiminta

Suomen käsityön museo on toiminut valtakunnallisena erikoismuseona vuodesta 1992, jolloin se sai nimityksen viiden ensimmäisen museon joukossa. Museolain muutokset astuivat voimaan maaliskuussa 2015, jonka myötä valtakunnalliseksi erikoismuseoksi haluavien tuli hakea nimeämistä uudestaan. Suomen käsityön museo haki valtakunnallisen erikoismuseon statusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä ohjeen mukaisesti syksyllä 2016 ja sai myönteisen päätöksen ministeriöltä joulukuussa 2017.

Suomen käsityön museo toimii valtakunnallisena käsityön ja käsiteollisuuden erikoismuseona, jonka tehtäviin kuuluu huolehtia erikoisalansa museokokoelmien valtakunnallisten rekisterien ylläpidosta sekä samaa erikoisalaa edustavien museoiden yhteistyöstä. Erikoismuseoiden tulee perusnäyttelyissään antaa kattava kuva omasta erikoisalastaan, tuottaa alansa näyttelyitä, myös kiertonäyttelyitä, sekä luoda ja ylläpitää yhteyksiä alan korkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin ja alalla toimiviin yhdistyksiin ja järjestöihin. Lisäksi museoiden tulee luoda kansainvälisiä yhteyksiä ja seurata kansainvälistä kehitystä.

Museo on saanut toimintaansa vuonna 2017 opetusministeriöltä harkinnanvaraista yleisavustusta 185 000 €. Avustus sisältää myös rahoitusta Suomen kansallispukukeskuksen ja Konservointikeskuksen valtakunnalliseen toimintaan.

Museoviraston ja Suomen käsityön museon välisissä neuvotteluissa joulukuussa 2014 sovittiin museon valtakunnallisesta toiminnasta vuosina 2015–2018. Painopisteiksi tulivat Kansallispukukeskuksen toiminta, valtakunnallinen tietopalvelu- ja neuvontatyö, oman erikoisalan kokoelmatyön kehittäminen, palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen verkossa, oman erikoisalan näyttelyiden tuottaminen ja esittely sekä museon toimintaympäristön muutoksiin varautuminen (mahdolliset tilamuutokset).

Valtakunnallisen tallennusvastuun myötä museon kokoelmat karttuivat vuosina 2015–2016 useilla isoilla esine- ja arkisto-

kokoelmilla (Wetterhoff, Vuorelma). Vastaanotettujen kokoelmien läpikäyntiä ja luettelointia on jatkettu. Museo on mukana TAKO pooli 4:n ja 6:n toiminnassa. Museon edustajia on ollut mukana pooli 4:n tekstiiliteollisuutta tallentavien museoiden yhteistyöryhmän tapaamisissa. Yhteistyöryhmän museot ovat kartoittaneet kokoelmiensa erityispiirteitä, yhteneväisyyksiä ja eroja ja tekstiilikokoelmatyöhön liittyviä kysymyksiä.

Suomen käsityön museon valtakunnallista vaikuttavuutta on lisännyt museon näyttelyiden kierrättäminen Suomessa, näissä näyttelyissä on ollut kertomusvuonna noin 2 400 kävijää. Valitettavasti museon useat kiertonäyttelyt ovat ikääntyneet ja poistuneet kierrosta, nykyisin toimintavaroin uusin kiertonäyttelyiden tuottaminen ei juuri ole mahdollista. Museon toteuttamat pienimuotoiset salkkunäyttelyt ovat kuitenkin kiertäneet 60 paikassa.

Museon, Konservointikeskuksen ja Kansallispukukeskuksen neuvonta- ja tietopalvelut toimivat valtakunnallisesti. Museossa on asiakkaiden käytössä yli 90 000 viitettä seitsemässä eri tietokannassa: käsityöalan tutkimukset, bibliografiat ja arkistot, kansallispuvut sekä museon kirjasto ja esine- ja valokuvakokoelmat. Vuonna 2017 tietokannat eivät ole olleet yleisön saatavissa verkossa palvelinongelmien vuoksi. Tietokantoihin on voinut tutustua museon tiloissa.

Yhteensä tietopalvelukontakteja museon eri toimintoihin tai toimipisteisiin oli vuoden aikana kaikkiaan 2 214, joista paikalla käyntejä oli 452. Museon eri yksiköiden verkkosivustojen etusivuilla ja verkkonäyttelyissä oli vuoden aikana 292 275 kävijää.

Museon, Suomen kansallispukukeskuksen ja Konservointikeskuksen henkilökunta on konsultoinut muita museoita ja yhteisöjä museoammatillisissa kysymyksissä.

4. Näyttelyt

PERUSNÄYTTELYT:

Käsityössä elämän tuntu -perusnäyttelyn vitriinikuvat ja tekstit siirrettiin näyttelytilaan kiinteästi sijoitettuihin tabletteihin asiakkaiden selailukäyttöön.

Perusnäyttelyssä vuoden käsityöläistä esittelevään vitriiniin sijoitettiin kansallispukuvalmistaja Soja Murtoa esittelevä video, kuva-aineistoa ja kansallispukumateriaaleja.

Kesän aikana suoritettiin Aikamatka käsityöhön -perusnäyttelyn materiaalikosketteluraidan huolto. Osa materiaaleista vaihdettiin kokonaan uusiin ja osa pestiin tai puhdistettiin.

VAIHTUVAT NÄYTTELYT:

DORA JUNG – PELLAVAN KUVITTAJA 7.1.–5.3.2017

Suomen käsityön museon näyttelyvuosi 2017 alkoi ainutlaatuisen tekstiilikokoelman esittelyllä. Varkautelainen professori emeritus Tuomas Sopanen on kerännyt vuosia Dora Jungin kutomossa valmistettuja tekstiilejä ja Tampellalle suunnittelemaa tuotantoa. Sopasen mittava kokoelma nähtiin laajana näyttelynä, joka täytti Suomen käsityön museon näyttelytilat kolmessa kerroksessa.

Dora Jung (1906–1980) on merkittävimpiä Suomen itsenäisyyden ajan tekstiilitaiteilijoita. Kansainvälisestikin palkittu Jung toimi lähes viidenkymmenen vuoden ajan taidekäsityöläisenä ja tekstiiliteollisuuden suunnittelijana. Jung itse mielsi olevansa ensisijaisesti käsityöläinen ja sitten vasta taiteilija.

Tuomas Sopanen kiinnostui Dora Jungin tekstiileistä jo koululaisena. Opiskeluaikanaan hän kävi kuuntelemassa Dora Jungin esitelmän Ateneumissa ja Jung teki suuren vaikutuksen töidensä hienostuneella vähäeleisyydellä. Ensimmäiset Jungin tekstiilit Sopanen osti taiteilijan kuoleman jälkeen Artekin liikkeestä. Sopanen seurasi Helsingin huutokauppoja mielessään suomalainen lasi ja keramiikka, mutta kokoelmiin alkoikin tulla hankintoja myös Dora Jungilta. Sopanen arvostaa Jungin pellavaisissa kudonnaisissa hienostunutta sommittelua, viivan käyttöä, kauniita kuva-aiheita ja erilaisilla sidoksilla ja pujotuksilla aikaansaatuja ainutlaatuisia ja monimutkaisia pintarakenteita, jotka paljastuvat vasta töitä läheltä tarkasteltaessa.

Yleisöltä paljon kiitosta saaneen Dora Jung – pellavan kuvittaja -näyttely tuotettiin yhteistyössä Tuomas Sopasen kanssa. Näyttelyn ripustuksen suunnitteli johtava konservattori Anne Vesanto ja näyttelyn graafisesta ilmeestä vastasi graafikko Anne-Mari Ohra-aho. Näyttelyn tekstiilit huollettiin syksyn 2016 aikana Konservointikeskuksessa.

Sisällöntuotannossa avustivat FT Päivi Fernström ja professori emerita Päikki Priha, joka myös avasi näyttelyn. Näyttelyn aikana museossa vieraili 4 922 kävijää.

NÄYTTELYYN LIITTYNEET TAPAHTUMAT:

La 7.1.2017 klo 14

Dora Jung – pellavan kuvittaja -näyttelyn avajaiset
Avajaispuheiden lisäksi tilaisuudessa esiintyi Tuomas Sopanen, joka kertoi näyttelyiden tekstiileistä. Avajaiset olivat osa Suomen museoliiton organisoimaa Hetki kulttuurin ja kahvin parissa -tapahtumaa ja Suomen käsityön museo avasi sillä Suomi 100 -juhluvuoden vieton.

Ke 25.1.2017 klo 17.30–19

Näyttelyn esittely
Professori emeritus Tuomas Sopanen esitteli
Dora Jung -tekstiilinäyttelyä.

ASIAKASPALAUTETTA:

”Ihana näyttely. Tulee ihan mummola mieleen.”

”Onpa hieno näyttely. Näyttely on rakennettu siten, että se tekee kunniaa Jungin hienoille töille.”

”Hieno näyttely, todella upea. Siis niin tyylikäs! Pitää tulla toisenkin kerran katsomaan.”

”Aivan hengästyttävän upea tuo Jungin näyttely. Itse en ole käsityöihmisiä, mutta on mukava käydä katsomassa, kun toiset ovat osanneet tehdä.”

”Upeat nuo damastipuut. Olen nyt kahdesti käynyt katsomassa niitä. Pitää tulla vielä ensi viikolla katsomaan”
(Mies noin 60 v.)

”Tää olikin hyvä näyttely, luulin että täällä on pelkkiä pöytäliinoja,” sanoi mies helpottuneena. ”Upea museo teillä täällä,” komppasi hänen seurassaan ollut nainen.

Linkki näyttelyn videotraileriin: <https://vimeo.com/200230317>

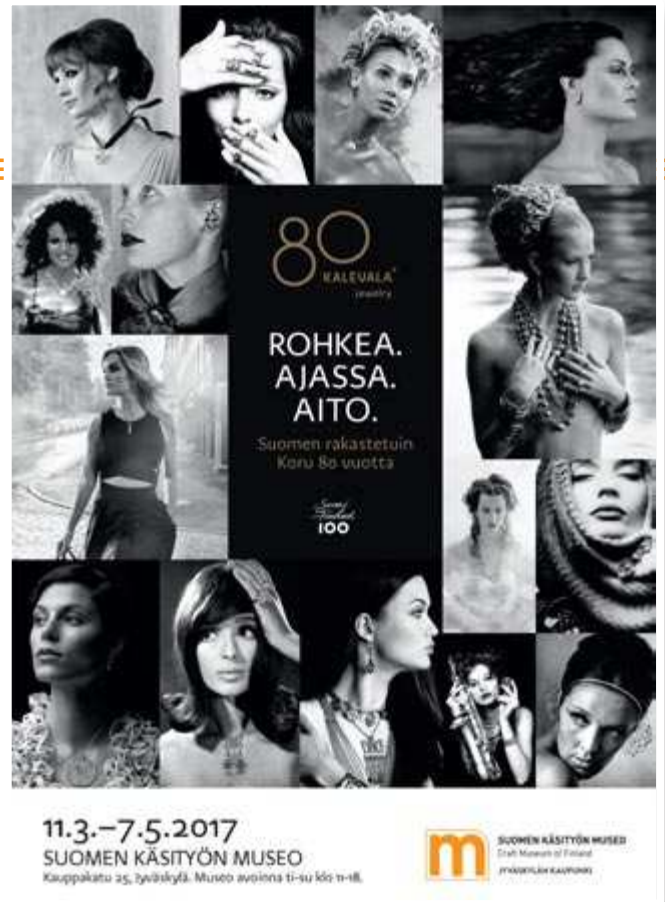
ROHKEA. AJASSA. AITO. SUOMEN RAKASTETUIN KORU 80 VUOTTA 11.3.–7.5.2017

Suomen juhluvuonna 2017 Suomen tunnetuin koruyritys Kalevala Koru Oy täytti 80 vuotta.

Kalevala Korun juhlanäyttely oli museossa jakautunut kuuteen teematilaan, jotka avasivat yrityksen historiaa suomalaisena korutalona sen alkutaipaleelta tulevaisuuden visioihin asti. Näyttely kertoi yrityksen toiminnasta, suomalaisesta koruvalmistuksesta, yrityksen vahvasta arvopohjasta sekä Kalevala Korun roolista suomalaisessa yhteiskunnassa kautta vuosikymmenten.

Näyttelyn eri teemat esiteltiin videoiden, valokuvien ja tarinoiden kautta. Näyttelykävijä pystyi videon välityksellä mm. tutustumaan Tavastia-klubin takahuoneeseen tai solahtamaan virtuaalilasien avulla Kalevala Korun tehtaalle Helsingin Pitäjänmäkeen seuraamaan koruvalmistusta. Kävijät pääsivät kokeilemaan omiakin sepäntaitojaan kultasepän työpisteessä. Kalevala Koru haastoi kävijät myös pohtimaan tulevaisuutta ja kertomaan ideoitaan ja korutoiveitaan. Näyttelyn päätösteema esitteli Kalevala Korun Innovation Labin, jossa ennakkoluulottomasti kokeillaan ja kehitellään koruja helpottamaan kuluttajan arkea yhdistämällä kauneutta ja teknologiaa.

Näyttelyn teematilojen ohessa kävijöillä oli mahdollisuus tutustua yli 200 eri koruun kahdeksan vuosikymmenen ajalta. Esillä olivat rakastetuimmat Kalevala Korun mallit kautta vuosikymmenten aivan viime vuosien suursuosikeihin Vanamoon ja Lumikukkaan asti. Mukana näyttelyssä

oli 40 Kalevala Korun ensimmäistä korumallia, jotka loivat perustan Kalevala Korun synnylle ja menestykselle.

Näyttelyn suunnittelusta, toteutuksesta ja ripustuksesta vastasi Kalevala Korun oma työryhmä muotoilujohtaja Kirsti Doukasin johdolla. Näyttelyn avasi Kalevala Korun toimitusjohtaja Riitta Huuhtanen. Ennen Suomen käsityön museota näyttely oli esillä Oulussa ja Jyväskylän jälkeen se jatkoi kiertoa Kuopioon, Espooseen, Helsinkiin, Rovaniemelle ja lopuksi Lappeenrantaan 2018. Näyttelyn aikana museokaupassa oli Kalevala Korun minimymälä. Näyttelyn aikana museossa vieraili 7 666 kävijää.

NÄYTTELYYN LIITTYNEET TAPAHTUMAT:

Kävijöillä oli mahdollisuus osallistua Instagram-kilpailuun jakamalla oma näyttelyssä otettu tinttamareskikuva tageilla #craftmuseumoffinland ja #RohkeaAjassaAito. Kisan voittaja sai palkinnoksi Kalevala Korun lahjoittaman korun.

Ke 12.4. Kalevala Koru -luento ja korujen tunnistusilta, jossa asiantuntijana toimi Kalevala Korun asiakasmarkkinointipäällikkö Mari Kotka.

ASIAKASPALAUTETTA:

"Ihania näyttelyitä. Hauskan raikkaalla tavalla esillä kaikki."
"Oli tosi hyvin tietoa, nyt olen ihan väsynyt tästä kaikesta" huokaisi tyytyväisenä alan opiskelija.

"Kannatti tulla 200km matka tänne katsomaan. Upeat näyttelyt. Pitää ehdottomasti tulla uudestaan, mutta nyt ei kovalevylle mahdu enempää."

"Nyt on ihana lähteä kävelyille, kun on täällä katsellut niin kauniita esineitä!" (vanhempi rouva)

"Kiitos. Tämä on mahtava museo. Ollaan ensimmäistä kertaa Jyväskylässä ja tämä oli meidän ensimmäinen vierailukohte. Tosi paljon tietoa ja mukava tunnelma täällä teillä. Paja oli tosi kiva." (Isä ja kaksi lastaan.)

Linkki näyttelyn videotraileriin: <https://vimeo.com/208473138>

SUOMALAINEN KANSALLISPUKU 20.5.–3.12.2017

Suomen käsityön museon vuoden päänäyttely, Suomalainen kansallispuku, kutoi värikästä tarinaa suomalaisesta kansallispuvusta, historiasta ja nykypäivästä. Museon ja Suomen kansallispuvukeskuksen tuottama näyttely toi esille ajattomat kansallispuhumme ja esitte- li eri alueiden pukujen eroja sekä niiden valmistukseen liittyviä käsityötekniikoita.

Suomalainen kansallispuku syntyi itsenäistymispyrkimysten aikaan symboloimaan suomalaisuutta ja vahvistamaan suomalaista identiteettiä samaan tapaan kuin kansallishymni ja Suomen lippukin. Kansallispuvut ovat pukuhistorian asiantuntijoiden nykykäyttöön kokoamia uusintoja kansan perinteisistä ja yksilöllisistä juhla-asuista 1700- ja 1800-luvuilta. Puvut perustuvat alueensa ja aikakautensa tyypillisiin kansan pukeutumistapoihin ja niiden kokoamisen periaatteet ovat vaihdelleet vuosien aikana. Tänä päivänä Suomen käsityön museon yhteydessä toimiva Suomen kansallispuvukeskus vastaa paitsi tämän pukuhistorian tallentamisesta ja esittelemisestä, myös kansallispuvujen tarkistuksista ja uusien pukujen kokomisesta yhdessä museon nimittämän, asiantuntijoista koostuvan Kansallispuvuraadin kanssa.

Suomessa on nykyisin noin neljäsataa kansallispuvumallia, joista yli puolet on suomenkielisiltä alueilta ja loput suo-

**SUOMALAINEN
KANSALLISPUKU**
Finnish National Costume
20.5.–3.12.2017

m Kauppakatu 25, 40100 Jyväskylä | (014) 266 4370
Avoinna ti–su 11–18 | k.6.–31.8. Diapa. su 11–18, la 11–16
Open Tue–Sun 11–18 | k.6.–31.8. Tue–Fri, Sun 11–18, Sat 11–16
www.kansallispuvut.fi | www.craftmuseum.fi

Suomen
100

menruotsalaisilta alueilta. Näyttelyssä museon ensimmäiseen kerrokseen oli puettu laululavamaiseen katsomoon yli viisikymmentä kansallispuvukokonaisuutta eri puolilta Suomea. Näiden lisäksi museossa oli esillä parikymmentä kansallispuvua Kansallispuvukeskuksen perusnäyttelyssä museon pohjakerroksessa. Esillä olleet näyttelyn asut oli ryhmitelty pukualueittain ja niiden ominaispiirteitä sekä pukuihin eri aikoina saapuneiden uutuuskien leviämistä esiteltiin kartoin ja kuvin.

Museon yläkerrassa esiteltiin kansallispukujen valmistukseen liittyviä erityistekniikoita. Tila oli jaettu teemoittain, ja tekniikat esiteltiin tekstien, kuvien, työpiirustusten ja videoiden sekä valmiiden puvunosioiden avulla. Erityistekniikoita esittelevät videot oli koottu museon näyttelyä varten tekemästä dokumentointiaineistosta. Perheen pienimmille oli koottu esille kansallispukuihin puettuja nukkeja.

Näyttelyn sisällöstä vastasi museon omien asiantuntijoiden lisäksi tutkija Leena Holst. Näyttelyn graafisen ilmeen suunnitteli graafikko Anne-Mari Ohra-aho ja näyttelyarkkitehtuurin Jyväskylän kaupunginteatterin lavastaja Karmo Mende. Näyttelystä kootaan kiertonäyttely, joka on lainattavissa muille museoille vuonna 2018. Näyttelyssä esillä

olleet kansallispuvut huollettiin Konservointikeskuksessa ja täydennysluetteloitiin vuosien 2015–2017 aikana. Ruotsinkielisten alueiden kansallispukujen osalta näyttely-yhteistyössä oli mukana Föreningen Brage.

Suomalainen kansallispuku -näyttelyn avasi Opetus- ja kulttuuriministeriön ylijohtaja Riitta Kaivosoja. Näyttelyn suojelijana toimi presidentin puoliso rouva Jenni Haukio. Näyttely oli osa Suomi 100 -juhlavuoden tapahtumia ja sen aikana museossa vieraili 18 595 kävijää.

Museon kesän ja syksyn tapahtumat liittyivät suomalaisen kansallispukuun. Ohjelmassa oli mm. luentoja, pukuja työnäytöksiä sekä avoimia kansallispukupajoja, joista sai neuvoja oman kansallispuvun valmistamiseen.

ASIAKASPALAUTETTA:

”On ne kommeita, ei siitä pääse mihinkään.” (N. 60-vuotias mies kansallispuvuista)

”Olipa upea näyttely ja tekniikat hienosti esillä. Käsityön museo kyllä ansaitsee nimensä! Ei kai museo vaan ole muuttamassa toiseen paikkaan, nyt on tosi hyvällä paikalla – ei mihinkään hornan kuuseen viitsi kukaan tulla.”

”Ai että! Tulipas taas käytyä museossa oikein kunnolla! Varmaan neljä tuntia kiersin!”

”Tulin varta vasten tänään päivän reissulle Helsingistä Jyväskylään, että pääsisin käymään muun muassa täällä.”

”Kiitoksia, oli hieno näyttely. Täällä aina virkistyy.”

”Kyllä nyt on nähty paljon! Pää on ihan pyörällä. Ajettiin tänne pitkä matka ihan tätä varten.”

”Tämähän on oikeastaan kauneushoitola. Kauniiden asioiden katseleminen hoitaa sielua ja menneiden sukupolvien työn näkeminen pitää nöyränä.” Sama asiakas myös: ”Oli kyllä hieno tuo alakerta! Ja nuo mallinuket, on siinä ollut kova työ saada ne tuohon. Mutta luontevalta näyttää!” (60-70-vuotias mies.)

”Olipa mielenkiintoista ja paljon asiaa. En ole tullut ajatelleeksi, miten paljon vaatii noiden pukujen osien tekeminen, niin paljon pientä näperrystä. Tuolla yläkerrassa oppi ihan uusia sanojakin!”

”On niin ihanat nuo nuket tuolla! Aina niitä katsoo ja hämmästy, on hieno idea tuo, miten ne on laitettu! Suu loksahtaa auki, aina kun näkee.”

”Kivasti näkyy tuohon kadulle nuo nuket, juhlava joukko! Oli hieno näyttely, kyllä olisi harmittanut, jos olisi jäänyt näkemättä. Käyn Jyväskylässä vain pari kertaa vuodessa ja yritän aina tulla katsomaan, mitä teillä täällä on. Ainahan ne näyttelyt ovat hienoja, mutta tämä oli oikein harvinaisen hieno! Itsekin olen noita kansallispukujuttuja vähän harrastanut, niin oli kiinnostava.”

”Tämä yllätti, paljon hienompi näyttely kuin mitä odotin.” kertoi vanhempi mieshenkilö. Vieressä mahdollisesti vaimonsa jupisee ”Kyllä minä tiesin, että tämä on hieno näyttely.”

”Olipa hieno juttu, kun huomasin, että tämä onkin auki!” sanoi nainen, joka kierteli sunnuntaina näyttelyä. Keskusta on niin hiljainen sunnuntaiaamupäivisin, että museon aukiolo on monelle iloinen yllätys.

”We need to eat or we’re gonna die” aneli brittimies vaimoaan lähtemään pois näyttelystä. Kävivät syömässä ja tulivat vielä takaisin pariaksi tunniksi ihastelemaan kansallispukuja.

”Upeasti laitettu nuo kansallispukunuket. Suorastaan kutsuu lähemmäksi. Erittäin onnistunut näyttely.”

Linkki näyttelyn videotraileriin: <https://vimeo.com/218789947>

AULAGALLERIAN NÄYTTELYT:

PUU KUIN KORU – KALEVALA KORUN PUINEN 1940-LUKU 11.3.–7.5.2017

Näyttelyssä nähtiin kaarinalaisten Raili ja Tauno Hurrin kokoelmaan kuuluvia Kalevala Korun kansanomaisia puuesineitä. Kalevala Korun puuesineitä on kertynyt Hurrien kokoelmaan jo 150 ja korujakin parisataa.

Esineet suunnitteli 1940-luvulla Kalevala Korun pääsuunnittelija, taiteilija Germund Paaer (1881–1950). Hän piirsi vanhaan kansanperinteeseen nojautuvia taiteellisia koriste- ja käyttöesineitä puusta, tuohesta ja oljesta valmistettaviksi. Esineet olivat kansanomaisesti veistokoristeltuja ja maalattuja, osa jätettiin puupinnalle. Koristeaiheet Paaer valitsi Kalevalasta, Aleksis Kiven tuotannosta ja suomalaisesta kansanrunoudesta.

Aluksi esineitä teetettiin tunnetuilla taidekäsityöläisillä, sotasairaaloissa ja jonkin verran myös rintamalla. Tilauksia annettiin myös koruveistäjille ja väriyshioneille. Vuonna 1943 perustettiin puutöitä varten oma tehdas Helsinkiin, Mechelininkatu 25:een. Myös sotainvalidit osallistuivat puuesineiden valmistukseen. Tavoitteena oli suomalaisten tarve-esineiden kehittäminen lahjoiksi ja matkamuuistoiksi.

Kalevala Korulla oli pulaa korumetalleista 1940-luvulla ja puun käytön mahdollisuuksia haluttiin laajentaa yrityksen piirissä. Esineitä myytiin mm. messuilla, sisustus- ja kultasepänyrityksissä ja kultasepänyrityksissä. 1940-luvulla Kalevala Korulla oli oma myymälä Helsingissä, jonkin aikaa New Yorkissa sekä osasto tukholmalaisessa tavaratalossa, joissa kaikissa oli puuesineitä myynnissä – luonnollisesti korujen ohella.

Puu kuin koru -näyttelyn tuottivat yhteistyössä Suomen käsityön museo sekä Raili ja Tauno Hurri. Näyttelylle ei järjestetty erillisiä avajaisia, vaan se avautui yleisölle samaan aikaan ROHKEA. AJASSA. AITO. -näyttelyn kanssa. Suomen käsityön museon jälkeen näyttelyn esineistö oli esillä Norrtäljen museossa Ruotsissa 6.11.2017–7.1.2018. Suomen käsityön museo avusti kulttuuriyhdistys Roslagen Kalevalaa näyttelyn toteutuksessa.

Näyttelyn aikana museossa vieraili 7 666 kävijää.

**SOINTUJA SIKARILAATIKOISTA – TOMMI KUOKKASEN
SIKARILAATIKKOKITAROITA 16.12.2017–15.4.2018**

Juuri ennen joulua avautui Sointuja sikarilaatikoista -näyttely, joka esitteli jyväskyläläisen Tommi Kuokkasen (s. 1977) sikarilaatikkokitaroita. Kitarat oli valmistettu nimensä mukaisesti erilaisista sikarilaatikoista ja muista kierrätysmateriaaleista.

Sikarilaatikkokitara on Yhdysvalloista kotoisin oleva alkukantainen kielisoitin, jonka kaikukoppana käytetään tyhjää sikarilaatikkoa. Sikarilaatikkosoittimien juuret ulottuvat 1800-luvun puoliväliin, jolloin sikaritehtailijat alkoivat valmistaa pienempiä myyntipakkauksia suurten, laiva- ja vankkurikuljetuksiin suunniteltujen laatikoiden ja tynnyreiden sijaan. Plantaaseilla työskennelleellä tummaihoisella väestöllä ei ollut varaa ostettuihin soittimiin, joten he rakensivat niitä hylätyistä sikarilaatikoista, katkenneista luudanvarsista, naruista ja langoista.

Nykyään sikarilaatikkokitaroiden ainutlaatuinen, raaka ääni viehättää monia soittajia, jotka etsivät musiikkiinsa alkuperäisiä blues-sävyjä menneisyydestä. Sikarilaatikkokitarat liittyvät myös tämän päivän itse tekemisen kulttuuriin.

Soittimet ovat edullisia ja nopeita rakentaa ja usein niiden avulla harjoitellaan soitinrakennusta.

Tommi Kuokkanen on ammatiltaan lukkoseppä. Nuorena hän kokeili kitaran soittoa, mutta ei itse ollut täysin tyytyväinen taitoihinsa. Varttuneempana Kuokkanen tutustui bluesiin ja varsinkin slide-soitanta oli hänelle mieleen. Internetissä hän näki kuvia sikarilaatikkokitaroista ja arveli osaavansa valmistaa sellaisen itsekkin. Ensimmäinen sikarilaatikkokitara valmistui vuonna 2011 metallista kaverin autotallissa, seuraava puusta keittiön pöydän äärellä. Nykyisin kitarat valmistuvat omassa autotalliin rakennetussa pajassa.

Sointuja sikarilaatikoista-näyttelyn tuottivat yhteistyössä Suomen käsityön museo ja Tommi Kuokkanen. Avajaisissa Kuokkanen kertoi harrastuksestaan ja tilaisuuden musiikista vastasi Pinstripe. Avajaisten tarjoilun hoiti kaksi museokumppania.

IKKUNAGALLERIAN NÄYTTELYT:

KAUNISTA JA KESTÄVÄÄ. LAPUAN KANKUREIDEN DORA JUNG 11.1.–10.3.2017

Tekstiilitaiteilija Dora Jung (1906–1980) loi 1950–1970-luvuilla Tampellan pellavatehtaalle modernin ja samalla ajattoman tekstiilikokoelman. Lapuan Kankurit aloitti Jungin klassikkotekstiilien kudonnan uudelleen vuonna 2010 taiteilijan alkuperäisten sidospiiirustusten ja kudontaohjeiden mukaisesti.

Lapuan Kankureiden valmistaman Dora Jung -tekstiilin tunnistaa LK-liiketunnuksesta. Lisäksi liinoissa on Jungin oma tunnus. Dora Jung signeerasi monet pikkuliinansa kangaspuiden muotoa muistuttavalla merkillä, jota hän kutsui hevosekseen, ”min häst”. Pikkuliinoissa hänen signeerauksensa oli tärkeä osa kokonaisuutta, yhdessä Tampellan TL-merkin kanssa.

Lapuan Kankurit on vuonna 1973 Lapualla perustettu suomalainen perheyrittys. Kutomo suunnittelee ja valmistaa skandinaaviseen kotiin sopivia tekstiilejä, joissa yhdistyvät korkea laatu, kestävyys ja puhdaslinjainen muotoilu.

Lapuan Kankurit käyttää tuotteissaan korkealaatuista, pitkäkuituisesta aivinasta valmistettua pellavalankaa, ja perheyrittöksen tuotemerkillä varustetut pellavatekstiilit ovat suomalaisia avainlipputuotteita. Yritykselle myönnetty Masters of Linen -merkki myönnetään pellavatuotteille, jotka on valmistettu Länsi-Euroopassa ympäristöystävällisesti viljellystä ja kehrätystä pellavalangasta ja jotka täyttävät kuidun viljelylle, jatkojalostukselle ja tekstiilien tuotannolle asetetut tiukat laatuvaatimukset mm. värin ja pesunkeston suhteen.

Kaunista ja kestävä -myyntinäyttelyn aikana museossa vieraili 5 001 kävijää. Myyntinäyttely liittyi museon Dora Jung – pellavan kuvittaja -näyttelyyn.

OMMELLINEN – MIELIKUVITUSTA JA MUKAVUUTTA 15.3.–19.5.2017

Ommellisen myyntinäyttelyssä nähtiin keväisen raikasta muotia. Esillä oli ajattomia, värikkäitä ja mukavia mekkoja ja tunikoita naisille sekä asuja lapsille ja miehillekin. Ommellisen asiakkaiden mielestä asut ovat mukavia, näyttäviä ja kestäviä, arjessa hyvin toimivia. Myös niiden rajallinen saatavuus ja kappalemäärä ovat asiakkaiden mieleen. Samaa tuotetta ei välttämättä tule vastaan ihan jokaisella. Vaatteiden lisäksi myytävänä oli Ommellisen kankaita näyttävillä kuoseilla.

Ommellinen on esimerkki tämän päivän käsityöyrittäjyydestä. Ommellisen omistaa Liisa Häkli Muuramesta. Toiminta alkoi vuonna 2012, kun hän äitiyslomalla sujautti langan ompelukoneeseensa. Ommellinen oli ensin blogi, jossa Häkli kertoi ompelemisesta ja ajatuksistaan.

Yrityksen verkkokauppa avautui kesällä 2014 ja tänä päivänä se on yrityksen päämarkkinointikanava, kun pääosa asiakkaista asuu pääkaupunkiseudulla. Yrityksen asiakkaille on tärkeää tietää, missä ja miten tuotteet valmistetaan ja että ne ovat kotimaisia. Yrityksen vaatteet ommellaan omissa työtiloissa Muuramessa ja Kimperi Factoryllä Jyväskylässä. Kankaat ovat suomalaisten suunnittelijoiden luomuksia ja ne valmistetaan Euroopassa.

Näyttelyn aikana museossa vieraili 9 253 kävijää. Ommellisen-myyntinäyttelyn aikana museokauppa teki oman myyntiennätyksensä.

MADEBY HELSINKI – RAKKAUDELLE VALMISTETUT 24.5.–1.9.2017

MadeBy Helsinki on 11 kädentaidon ammattilaisen kollektiivi, joka toi Suomen käsityön museon kesäiseen myyntinäyttelyynsä valikoituja paloja osaamisestaan. Vuonna 2013 perustettu MadeBy Helsinki on uudenlainen käsityön, designin ja taiteen kohtaamispaikka Helsingin vanhassa keskustassa.

MadeBy Helsinki-myymäälä linkittyy vahvasti kollektiivin madeby.fi-yhteisöön ja verkkokauppaan, jossa on myynnissä lukuisten suomalaisten kädentaitajien tuotteita. Tuotevalikoimassa on hauskoja uusia ideoita, ajattomuutta sekä vastuullista ja ekologista lähituotantoa. Kollektiiville on tärkeää olla tuomassa esille uudenlaista ja tulevaisuuden tähtäävää kotimaista käsityöläisyyttä, missä tekemisen palo yhdistyy laadukkuuteen ja kauneuteen.

Suomen käsityön museon näyttelyssä MadeBy Helsinki-kollektiivista olivat mukana:

MAARIT KONTIAINEN

madeby.fi/info/maarit-kontiainen

MARY A. JALAVA

madeby.fi/info/miira-zukale-ja-veera-moilanen

DESIGN HANNELINA

madeby.fi/designers/shop/hanne_elina

HANDMADE BY MICAS

madeby.fi/info/marika-saloomaa-kivela

DESIGN PALET

www.designpalet.fi

MUNKAA DESIGN

facebook.com/Keramiikkaamunkaa

TYTTI LINDSTRÖM

madeby.fi/info/tytti-lindstrom

MAAHISKORU

maahiskoru.com

VALONA

madeby.fi/info/elina-mantyla

Näyttelyn aikana museossa vieraili 8 050 kävijää.

TUAKON TAKOMO – SEPPÄMESTARI JARKKO KAARTILANMÄKI 6.9.–10.11.2017

Myyntinäyttelyssä oli esillä seppämestari Jarkko Kaartilanmäen taottuja tuotteita viime vuosilta. Lävistetyt reiät, niitatut liitokset ja erilaiset vasaralla lyödyt pinnastruktuurit antavat oman leimansa taottuun työhön. Näillä tekniikoilla valmistettu tuote eroaa merkittävästi teollisesta. Kaartilanmäki takoo oman sisustustuotemalliston tuotteita, tilaustöitä yksityisille ja yrityksille sekä taideveistoksia.

Jarkko Kaartilanmäki (s. 1979) opiskeli Lahden käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa metalliartesaaniksi 2000–2003 ja suoritti seppämestarin erikoisammattitutkinnon 2011. Pajansa Kaartilanmäki perusti kotiseuduilleen Sulkavalle 2002. Maaseutuympäristö antaa sekä fyysisen että henkisen rauhan työn tekemiseen ja hyvät yhteydet mahdollistavat toimimisen valtakunnallisesti.

Näyttelyn aikana museossa vieraili 6 667 kävijää.

LAULU SUOMEN SOI – SUOMEN NUKKETAITEILIJAT RY:N JOULUNÄYTTELY 15.11.2017–7.1.2018

Museon Ikkunagallerian näyttelyvuoden päätti perinteiseen tapaan Suomen Nukketaiteilijat ry:n näyttely. Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan merkeissä Nukketaiteilijat olivat valinneet näyttelyn teemaksi kuorolaulun.

Laulu Suomen soi-näyttely oli ryhmän jäsenten yhdessä ideoima ja toteuttama. Se esitteli juhlan teeman kautta nukketaiteilijoiden halua kehittyä harrastuksessaan. Juhlakuoron toteutustavaksi valikoitui perinteisten miniatyyrinukkien sijaan pelkistetyt, suuremmissa mittakaavassa rakennetut päät. Itsenäisyyspäivään saakka museon edustalla soi klassisia suomalaisia kuorolauluja, jotka oli valinnut nukketaiteilija Mirja Haikala. Itsenäisyyspäivän jälkeen kuorolaiset saivat tonttulakit päihinsä ja taustamusiikiksi vaihdettiin jouluisia kuorolauluja ympäri maailmaa. Joulumusiikin valitsi Museokumppani Aino Naukkarinen.

Näyttelyyn osallistui viisitoista nukketaiteilijaa eri puolilta Suomea ja kokonaisuudessa oli esillä lähes neljäkymmentä valmista teosta. Mukana olivat Sirpa Ala-Louko, Mirja Haikala, Kati Haukkala, Lea Holmalahti, Arja Jäppinen, Pirkko Järvinen, Helvi Laukkanen, Tuula Lehtinurmi, Pipsa Mannoja, Maria Morko, Paula Remes, Kirsti Rintamäki, Inkeri Roivainen, Ippa Särkkä ja Minna Toivari. Ryhmän vetäjänä toimi nukketaiteilija Arja Jäppinen.

Suomen Nukketaiteilijat ry:n kotipaikka on Jyväskylä, mutta jäseniä on eri puolilta Suomea. Jäsenet ovat alan koulutuksen saaneita ammattilaisia tai pitkään alaa harrastaneita nukketaiteilijoita. Jäseniä yhdistyksessä on noin kaksikymmentä.

■ KIERTONÄYTTELYT:

Suomen käsityön museo tuottaa ja lainaa valtakunnallisia kiertonäyttelyitä. Vuonna 2017 esillä olivat seuraavat näyttelyt:

KOUKUSSA PITSIIN

Galleria Laura, Lappeenranta, 27.3.–22.4.2017, 245 kävijää.

PINNALLA

Suomen Metsämuseo Lusto, Punkaharju, 1.2.–2.4.2017, 2 142 kävijää.

■ NÄYTÖNPAIKKA:

Näytönpaikan pienillä näyttelyillä museo voi reagoida nopeasti ajankohtaisiin käsityöilmiöihin kutsumalla joku sopiva näytteilleasettaja pitämään näyttelyä tai kokoomalla näyttelyn itse. Tänä vuonna kutsuttuna oli taiteilija Maria Duncker ja hänen muoveista ompelemansa multikansallispuvut kommenttina suomalaisille kansallispuvuille.

VALOA JA VARJOA PRONSSIIN 24.1.–19.3.2017

Jyväskylän seudulla vaikuttaneen kuvaamataidon opettaja Eila Pilvenpalon pronssivaluja.

PIIPPOLAN OPIT 20.3.–7.5.2017

Näyttely esitteli Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston virikeohjaaja-, työtoiminnanohjaaja- sekä käsityön ammattitutkinto-opiskelijoiden harjoitus- ja näyttötöitä.

KÄSILLÄ – KÄSITYÖKULTTUURIA TAITONA JA ELINKEINONA 9.5.–25.6.2017

Jyväskylän käsityökoulu ja Taito Keski-Suomen ammatillinen koulutus esittäytyivät. Käsityökoulun lukuvuoden 2016–2017 teemana oli Suomi 100 vuotta.

MULTIKANSALLISPUKUJA 27.6.–23.9.2017

Taiteilija Maria Dunckerin multikansallispuvut toivat uuden ja ajatuksia herättävän näkökulman kansallispukuun.

MATERIA RY:N NÄYTÖNPAIKKA – VARIAATIOITA VALKOISESTA 28.9.–19.11.2017

Materia ry on keskisuomalainen vuonna 2011 perustettu muotoilu- ja taideteollisuusalan ammattilaisten verkosto. Tämän syksyn näyttely lähti liikkeelle valkoisesta väristä. Materian jäsenistä koostuva kokoonpano laittoi näyttelyyn esille valolähteitä, koruja ja tekstiilejä.

KÄDESTÄ PITÄEN 21.11.2017–7.1.2018

EKORU / Laura Saarivuori-Eskolan vanhoista kolikoista ja aterimista valmistettuja koruja täydensivät korujen suomalaisuutta ja maanläheisyyttä korostavat valokuvat, jotka oli ottanut tamperelainen valokuvaaja Anna-Liisa Nikus.

5. Yleisötyö

Suomen käsityön museon yleisötyön tavoitteita ovat yleisön kokemusten syventäminen erilaisissa tilaisuuksissa ja työpajoissa, uusien yleisöjen tavoittaminen järjestämällä erilaisia tapahtumia sekä yleisön sitouttaminen museon eri toimintoihin.

TAPAHTUMAT

MUSEON TAPAHTUMAT OSANA JYVÄSKYLÄN KULTTUURITAPAHTUMIA

Elokuussa valtakunnallisten Kotiseutupäivien aikana 11.8. Jyväskylän museot levittäytyivät kivijalkamuseoiden ulkopuolelle Kävelykadulle teltaan, jossa oli Kaikki kotona -teeman mukaista ohjelmaa koko päivän. Teltassa sai rakentaa palikkakaupunkia, tutustua hyönteishotelleihin sekä entisajan opiskelija-asumiseen, tehdä Mun Salapukua ja askarrella hyrrän. Jo keväällä paikalliset museot virittelivät Kaikki kotona -kampanjaa, jolla kannustettiin ihmisiä pohtimaan kotiasioita: Mikä tekee kodin? Keitä kotonasi asuu? Mikä on kotisi rakkain esine? Milloin kaikki ovat kotona? Mikä on sinun kotiseutuasi? Kampanjan tueksi painatettiin myytäviä Kaikki kotona -T-paitoja. Kaikki kotona -tempaukseen osallistuivat Jyväskylän taidemuseo, Suomen käsityön museo, Keski-Suomen museon käsityöläismuseot ja Heiskan taiteilijakoti, Alvar Aalto-museo, Suomen Ilmavoimamuseo sekä Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus.

25-vuotisjuhlavuottaan viettäneen poikkitaiteellisen Yläkaupungin Yö -kaupunkifestivaalin musiikkiesityksiä oli tänäkin vuonna myös museossa. Museon omaa ohjelmaa oli korutyöpaja, jossa koottiin koruja yhdistelemällä metallia, lasihelmiä ja puolijalokiviä. Luentosalin pop up-kahvilassa oli piiraita ja kahvia kolumbialaisella twistillä.

Museo oli jälleen mukana omalla ohjelmallaan myös vuosittaisessa Jyväskylän Valon kaupunki -tapahtumassa. Museon ohjelmassa oli lyhtytyöpaja, jossa säilykepurkeista, muovikalvosta ja led-kynttilästä niitattiin lyhty.

Työpajan lisäksi perusnäyttelyyn tutustuttiin sokkosuunnistuksen avulla ja raivoamispajassa sai purkaa turhautumistaan käsitöihin: väänellä sukkupeukkoja, leikata kangassaksilla paperia ja rautalankaa, purkaa neuleita voimaa säästämättä, kaiverrella koloja puupintaan. Museon sisäänheittäjänä toimi opiskelijoiden Kahvila Kultavatkain, joka tarjosi eettisesti ja esteettisesti valmistettua purtavaa sekä kahvia ja teetä.

Koko kaupunkia liikuttavien Yläkaupungin yön ja Valon kaupunki -tapahtumien aikana museon omassa ohjelmatarjonnassa otettiin huomioon alle 30-vuotiaat. Näillä museon Late Nights -illoilla kannustetaan nuoria astumaan sisälle museoon ja viihtymään.

SUOMI 100 -OHJELMANA KOKO KANSAN PUKUJUHLA

Museo juhlisti satavuotiasta Suomea koko kansan pukujuhlan merkeissä lauantaina 2.12. Monikulttuurikeskus Glorian ja vapaaehtoisten Museokumppaneiden kanssa yhteistyössä toteutetussa juhlassa haluttiin tuoda esille suomalaisuuden monimuotoisuutta. Vieraita kannustettiin tutustumaan muiden osallistujien erityisiin pukuihin ja osa puvuista esiteltiin osana illan ohjelmaa. Illan aikana saattoi kuvauttaa itsensä juhlapuvussa ammatti- tai valokuvaaja Roi Peterillä. Musiikista vastasivat mm. saamelainen Maritta Stoor-Lehtonen, joka joikasi sekä Armas Hagert, joka esitti romanilauluja. Onnellisuus-seinälle vieraat kirjasiivat asioita, joissa olivat kuluneen vuoden aikana onnistuneet. Lisäksi järjestettiin vanhojentanssipukujen pop-up-myyntipiste.

Pukujuhlatapahtuma suunniteltiin etukäteen eri yhteisöjen edustajien ja yksityishenkilöiden kanssa käyttäen tulevaisuuden muistelu -tekniikkaa. Tekniikan avulla kuviteltiin juhlaa jo vietetyksi ja kuvailtiin, mitä onnistuneessa juhlassa tapahtui. Illan ohjelma saatiin ideoitua kokonaan suunnittelutapaamisen aikana ja tapahtumalle löytyi myös vapaaehtoinen tuottaja, Humanistisessa ammattikorkeakoulussa opiskeleva Jenna Korpela. Suomalainen kansallispuku -näyttely antoi tapahtumalle värikkäät puitteet.

JOULUTORI

Joulukuun toisena viikonloppuna järjestettiin nykyisissä museon tiloissa jo 18. kerran Käsityöläisten joulutori. Eri puolilta Suomea tulleet 26 käsityöläistä möivät tuotteitaan: koruja, saippuota, keittiö- ja sisustustuotteita, nahkatuotteita, kynttilöitä sekä vaatteita ja asusteita. Materiaalit vaihtelivat pehmeistä tekstiileistä ja lämpimästä villasta keramiikkaan, puuhun, lasiin ja teräkseen.

TYÖPAJAT

Matalan kynnyksen ja pienen materiaalimaksun Low budget -työpajoja järjestettiin seitsemän kertaa kauden ensimmäisenä torstaina, keväällä neljä ja syksyllä kolme kertaa. Helmikuussa nostettiin paperiarkkeja toimistopaperista jauhetusta uusiomassasta sekä kasvimassoista. Maaliskuussa painettiin kangaskasseihin omat kuviot seuloilla, sapluunoilla ja leimasimilla. Huhtikuussa Kalevala Korun näyttelyn innoittamina tehtiin koruja alumiinirenkaista, lasihelmistä ja puolijalokivistä. Kesän kynnyksellä toukokuussa värjättiin T-paitoja solmutekniikalla. Kevään pajoissa ohjaajina toimivat paperiartesaani Hannele Tornainen ja museolehtori Raija Manninen.

Syksyn Low budget -pajat ohjasivat Jyväskylän aikuisopiston käsi- ja taideteollisuusalan tekstiiliartesaaniopiskelijat. Pajoissa solmeiltiin asusteita makramee-tekniikalla, tehtiin farkkukankaista koruja, joihin lisättiin säihkettä foliopainannalla ja taiteltiin vanhat tapetit tai kirjan sivut ja kannet muistikirjoiksi ja vihkoiksi.

Kesäaikaan järjestettiin kuutena perjantaina koko perheelle sopivia työpajoja. Perjantaipajoissa veistettiin kaarnalaivoja, pujoteltiin rintakoruja kankaasta, koottiin hyönteishotelleja luonnonmateriaaleista, kasattiin puisia narrileluja, punottiin avaimenperiä ja opeteltiin karstamaan ja kehräämään villalankaa. Pajoissa ohjaajana toimi Päivi Turkia ja kehräyspajassa Hannele Tornainen.

Syksyllä Pukupäivien yhteydessä käsityön harrastajille suunnattujen työpajojen aiheina olivat sashiko-kirjailu ja erilaiset rannekkeet. Työpajojen ohjaajana toimi kuvataiteilija Katri Piri. Marraskuun viimeisenä perjantaina juhlittiin joulunavausta ja museon työpajassa kasattiin lumitähtiä Hama-helmistä. Joulunavaus on osa Joulukylä Jyväskylä -tapahtumakokonaisuutta. Joulukylä Jyväskylä lanseerattiin ensimmäisen kerran vuonna 2014.

Tilattuina työpajoina järjestettiin yhdessä palvelumuotoilija Juha Ruuskan kanssa yrityksille kokemusprototyypipajoja.

YLEISÖTYÖN ASIAKASRAADIT MUUTTUIVAT MUISTELUILLOIKSI

Museon yleisötyöasiakasraati vaihtui kuluvana vuonna muisteluilloiksi. Asiakasraatitoiminta ei jaksanut enää kiinnostaa asiakkaitamme, koska aiheet eivät enää olleet riittävän eksakteja, jotta niihin olisi ollut helppo tarttua. Vuosien kuluessa asiakasraatien aiheina ovat olleet mm. vaihtuvien näyttelyiden sisällön suunnittelu, nykytallennus, museon mahdollinen muutto toisiin tiloihin, kokoelmahankinnat, museokaupan tuotteet, yleisötyön tulevaisuuden visiot ja nuorten toiveet museolle. Yleisötyön asiakasraateja on järjestetty myös eri asiakasryhmille kuten nuorille aikuisille käsityötyöpajan muodossa, suljettuina tilaisuuksina museologian opiskelijoille ja museon ulkopuolisille oppaille sekä kutsutuille sidosryhmien edustajille. Asiakasraatiin on voinut osallistua silloin, kun aiheen on kokenut itselle tärkeäksi. Asiakasraadin koko on vaihdellut 1–40 henkilön välillä ja raateja on järjestetty neljä vuodessa. Asiakasraadin ydin on ollut se, että asiakkaat antoivat palautetta museon oletetusta, näkyvästä tai koetusta toiminnasta.

Paikallisten Kalevalaisten naisten kanssa järjestettiin alkuvuodesta yhteinen muisteluilta Kalevala Koruihin liittyen. Myöhemmin keväällä muistelun aiheena olivat sodan jäl-

keiset kotikäsitöitä ja syksyllä kansallispuvut. Tavoitteena oli kehittää erilaisia konsepteja, joilla asiakkaiden muistoja kerättäisiin ja tallennettaisiin kontekstoimaan museon kokoelmia.

Museon asiakasraati pääsi mukaan Making Museum Erasmus+ -projektin julkaisuun esimerkkinä toimintamallista (Toolkit), jolla edistetään luovuutta, kokeiluja, toisin ajattelua ja yhteisöllisyyttä.

SEMINAARIT JA LUENNOT

KÄSITYÖKOHTAAMISIA

Taidon ja käsityön viikolla järjestettiin 8.4. Käsityökohtaamisia-seminaari, jossa tarkasteltiin kuinka käsityötaitoa on siirretty ja esitetty aiemmin ja miten sitä nyt siirretään, esitetään ja jaetaan. Puhujina seminaarissa olivat kansallispukuyrittäjä Soja Murto Imatralta, monitaitoinen koulutuspäällikkö Marjo Vainio Järvenpäästä, keskiaikaharrastaja Mervi Pasanen Lahdesta, tuoreet tohtorit Eliza Kraatari Jyväskylästä ja Anna Kouhia Helsingistä sekä käsityökohtaamisten mahdollistaja jyväskyläläinen Petri Kuikka, joka kertoi kaikille avoimen verstaan toiminnasta ja yhteistyöstä kielisoitinartesaani Saku Vuoren kanssa. Seminaari järjestettiin yhdessä Jyväskylän aikuisopiston käsi- ja taidealoitusalan, Museoviraston, Taitoliiton ja Punomo.fi:n kanssa. Käsityökohtaamisia-seminaarin videotut luennot löytyvät Aineettoman kulttuuriperinnön nettisivuilta.

Maaliskuussa Kalevala Korun asiakasmarkkinointipäällikkö Mari Kotka luennoi Kalevala Korun historiasta ja luennon jälkeen yleisöllä oli mahdollista tunnustuttaa omia Kalevala Korujaan.

PUKUPÄIVIEN LUENNOT

Syksyllä vietettiin kolmena lauantaina Pukupäiviä, joissa kahtena paneuduttiin pukeutumiseen työpajojen lisäksi

myös esitelmin. Ensimmäisessä Pukupäivässä psykologi ja itetaiteilija Irma Heiskanen luennoi esiäitien ornamenttikielestä ja tähtikuvioiden yhtäläisyyksistä. Toisena pukupäivänä pohdittiin helsinkiläisen Korjaussarjakollektiivin Helena Hämäläisen johdolla vaatteiden elinkaarta ja pikamuotikulttuuria. Hämäläisen esitelmän jälkeen yleisö sai tutustua Korjaussarjakollektiivin Vaatehuoltoasemaan, josta sai neuvoja, oppia ja rohkaisua paikkaamiseen, parimiseen ja vaatteiden huoltoon sekä materiaalitietoutta ja vinkkejä tekstiilijätteen vähentämiseen ja vaatteiden elinkaaren pidentämiseen.

MUSEOLEHTORIN OMAT LUENNOT

Forssan museon järjestämässä Revitään tekstiilistä -seminaarissa 15.3. museolehtori piti luennon Suomen käsityön museon yleisötyöstä tekstiilin näkökulmasta. Seminaari oli osa Forssan, Struerin ja Södertäljen museoiden yhteistä Wear & Share -projektia, joka sai osaamisen kehittämiseen suunnatun avustuksen Pohjoismaiselta Kulttuuripisteeltä.

Museolehtori piti luennon Suomen käsityön museon osallistavasta yleisötyöstä 9.10. Lappeenrannassa suomalais-venäläisessä Playground or sanctuary – the changing role of museum pedagogy -seminaarissa. Lappeenrannan museoilla on ollut vuodesta 2013 lähtien vuosittaisia seminaariyhteistyötä Valtiollisen Etnografisen museon (Pietari) kanssa. Seminaareja on järjestetty vuoroin Pietarissa ja vuoroin Lappeenrannassa.

Museolehtori piti 21.11. Turussa museolehtori esitteli salamapuheenvuoroissa Tulevaisuuden muistelu-menetelmän käyttöä tapahtumaideoinnissa yhdessä yleisön kanssa.

Museolehtori osallistui kertomusvuonna viiteen näyttöarviointiin, jotka liittyivät matkailualan sekä käsi- ja taidealoitusalan perustutkintoon, perinnenahkurin käsityön ammattitutkintoon sekä visuaaliseen markkinointiin.

VUODEN KÄSITYÖLÄINEN 2017

Vuoden 2017 käsityöläiseksi valittiin kansallispukuvalmistaja Soja Murto. Kotkassa syntynyt ja Imatralla toimiva kansallispukuvalmistaja Soja Murto on kasvanut kansallispuukujen keskellä. Hänen vanhempansa ovat innokkaina kansantanssijoina valmistaneet kansallispukuja esiintymisasuiksi tanssijoille ja myös opettaneet pukujen valmistusta eri puolilla Suomea. Tärkeimpänä oppiäitinään Soja pitää omaa äitiään Tuula Tanttula-Murtoa, joka 40 vuotta ompeli ja kirjoi kansallispukuja työkseen. Isältään hän on oppinut kankaankudonnan rytmin. Vuonna 2001 hän perusti oman yrityksen T:mi Soja Murto. Soja Murto kutoo tilauksesta kansallispuukujen kankaita ja nauhoja sekä ompelee ja kirjoo kansallispuukujen osia museoissa olevien esikuvien mukaan.

OPINNÄYTETYÖ KANSALLISPUKIJEN TUOTTEISTAMISESTA

Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelija Hannele Hirvonen teki museon tilauksesta opinnäytetyön kansallispuukujen tuotteistamisesta museokaupan tarpeisiin. Työn tarkoituksena oli kerätä ideoita uusiin kansallispukuaiheisiin tuotteisiin ja kartoittaa kansallispuukujen parissa työskentelevien henkilöiden ajatuksia ja ideoita suomalaisten kansallispuukujen tuotteistamisesta. Tuotteiden avulla on tarkoitus madaltaa kynnystä lähestyä juhlapukuina tunnettuja kansallispukuja, välittää tietoutta kansallispukekulttuuristamme sekä luoda helposti saatavissa olevia kansallispuikutuotteita uusille kohderyhmille. Tutkimusaineistona oli viisi haastattelua, internetissä toteutettu verkkokysely, johon tuli 160 vastausta sekä yhteisöllinen ideointimenetelmä. Tutkimusaineisto tuotti runsaasti ideoita kansallispuukujen kuosien, värien ja kerroksellisuuden hyödyntämiseen tuotteissa. Opinnäytettä voidaan käyttää apuvälineenä suunnitelta-

essa uusia tuotteita ja tuoteperheitä käsityön museon ja muiden museoiden museokauppoihin.

Avoimeen PAJAAN valmistui kaksi uutta työohjetta asiakkaiden käyttöön: meksikolainen tähti ja lankarullanyöri.

KULTTUURIPERINTÖÄ KAIKENIKÄISILLE

Museon vanhustyötä ovat lainattavat muisteluskut, joita voivat lainata niin vapaaehtoiset kuin ammattilaisetkin eläkeläisryhmiin, keskustelukerhoihin ja vanhusten hoitotyön yksiköihin ympäri maata. Muisteluskut sisältävät esineitä, joita voi kokea kaikin aistein. Mielenterveyskuntoutujille tarkoitettua Nappisalkkua lainattiin 6 kertaa, vanhuksille suunnattua Kansakoulusalkkua 22, Ryijysalkkua 9, Marimekko-salkkua 10 ja Paperisalkkua 13 kertaa eri puolille Suomea.

Sukkapiiri kokoontui edelleen museon luentosaliin neulomaan sukkaa perjantaisin keväällä 14 kertaa ja 10 kertaa syksyllä. Sukkapiiriläisiä oli tapaamisissa keskimäärin kymmenkunta. Sukkia neulottiin toimitettavaksi vanhainkoteihin, vanhusten palvelutaloihin, vammaisten asuntoloihin, lastenkotiin ja yksittäiselle monikkoperheelle. Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi neulottiin sinivalkoisia sukkaa ja värikkäitä myssyjä Keski-Suomen keskussairaalan vastasyntyneille vauvoille sekä mustekaloja keskosille. Sukkapiirin toiminta Jyväskylässä alkoi jo vuonna 2009.

KULTTUURIKOMPASSIKÄYNNIT

Kulttuuriopetussuunnitelman mukaiset kakkosluokkalaisten museovierailut tapahtuivat poikkeuksellisesti kertomusvuonna sekä keväällä että syksyllä. Keväällä museossa kävi 65 kakkosluokkaa, 1 276 oppilasta ja syksyllä 67 luokkaa, 1 644 oppilasta. Kaksituntisen museoretken

aikana selvitettiin mm. museolammas Päkän avulla villalangan salaisuutta ja pohdittiin museoiden ja käsityön merkitystä. Vaihtuviin näyttelyihin tutustuttiin katselun lisäksi tanssin ja draaman keinoin.

Keväällä leikittiin arkeologeja. Kahteen pitkulaiseen hiekkalaatikkoon oli piilotettu arkipäivän esineitä. Lapset kaivoivat muovilapioilla esineet esille ja yhdessä pohdittiin, mitä meistä jää jäljelle tulevaisuuden arkeologeille. Mikä mahtaa olla aarretta, mikä jätettä? Voidaanko sitä vielä edes sanoa? Vai jääkö meistä sittenkin jäljelle vain se sielu, niin kuin eräs syvämietteinen kakkosluokan tyttö ehdotti.

Syksyllä tutustuttiin suomalaisiin kansallispukuihin draaman keinoin. Kerittiin lampaista villaa, karstattiin ja kehrettiin lankaa, kudottiin kangaspuilla kangas ja ommeltiin vaatteet. Näin saatujen vaatteiden kanssa soudettiin juhlapaikalle kirkonmäelle, jossa oli paljon muitakin juhla-asuisia ihmisiä, koska elettiin vuotta 1817. Tuon ajan pukeutumiseen tutustuttiin erilaisten materiaalien avulla: poskea vasten kokeiltiin karheaa villaa, kahisevaa silkkiä ja pehmeää puuvillapellavaa. Keskusteltiin entisaajan ammasteista myssymaakareista, nauhanpunojista ja hopeasepistä. Työpajoissa taottiin alumiinista omat korut lasihelmillä koristettuina.

■ MUUTA YHTEISTYÖTÄ

Suomen valokuvataiteen museo järjesti käsityön museon tiloissa opettajille suunnatun työpajan avoimien kuva-aineistojen opetuskäytöstä. Työpajassa tutustuttiin Valokuvataiteen museon avoimiin digitaalisiin kuva-aineistoihin sekä pohdittiin yhdessä, miten kuvat voivat tukea opetusta eri aiheiden ja ilmiöiden käsittelyssä. Mukana oli noin 15 opettajaa ja muita mediakasvatuksesta innostuneita.

Jyväskylän museopalveluiden piirissä jatkui kertomusvuonna tiimityöskentely ja yleisötyökin sai oman tiiminsä. Yleisötyön tiimi kokoontui neljä kertaa. Aiheina olivat mm. erilaiset tilastointiasiat ja niiden vaihtelu museoittain, kesän yhteiset ja erilliset tapahtumat sekä tiedonkulku näyttely- ja tapahtumasuunnitelmista museoiden välillä. Museolehdorit osallistuivat kaupungin järjestämään osallisuuskoulutukseen.

Kuluvana vuonna kulttuuriluotsien toimesta museon kävijöiksi kirjattiin 365 vierasta.

6. Kokoelmat

ESINEKOKOELMAT

KARTUNTA JA TILASTOJA

Esinekokoelmien kartunta kertomusvuonna oli noin 450 objektia. Hankintaeriä kirjattiin yhteensä 36, jotka otettiin vastaan lahjoituksina yhtä ostoa lukuun ottamatta. Pääpaino luetteloinnissa oli edelleen Fredrika Wetterhoff -säätiön lahjoittamassa suuressa ns. pelastuskokoelmassa vuodelta 2013. Esineitä vuonna 2017 luettelointiin yhteensä 224. Lisäksi kokoelmatietoja täydennettiin liittämällä digitoituja kuvia 696 objektiin. Yhteensä yli 300 päivitystä tehtiin objektien inventointi- ja paikkakooditietoihin ja kesätyöntekijöiden toimesta asiasanatäydennyksiä tehtiin vuoden aikana yhteensä noin 13 640 esineen osalta.

Museokokoelmaan ostettiin nuoren (s. 1986) korutaiteilija Wiebke Pandikowin suunnittelema ja valmistama kaulakoru Fallopia 3-osaisesta Genus-korusarjasta. Osto liittyy Suomen käsityön museon koordinoimaan, vuonna 2016 valmistuneeseen Pinnalla-kiertonäyttelyyn, jolla haluttiin Tyyne-Kerttu Virkin henkeen tukea nuoria muotoilijoita ja käsityöntaiteilijoita. Pinnalla-näyttely liittyi Tyyne-Kerttu Virkki -säätiön ja Suomen käsityön museon yhteistyössä tuotettuun Omin käsin -näyttelyyn (23.1.–28.8.2016) Suomen käsityön museossa.

Kokoelmaa kartuttivat puku- ja pukeutumiskulttuurista kertovat sekä tekstiili- ja vaatetusalan koulutushistoriaan

liittyvät aineistot. Pukuesimerkkejä tallennettiin 1930-luvun Viipurista ammattikoulun pukuompelulinjalta ja opinnäytepukuja Fredrika Wetterhoffin käsityönopettajainopiston 1960-luvulta suorittaneilta. Yksityisen neulesuunnittelijan ja valmistajan vintage-henkinen 35 neulepuvun kokoelma kuvastaa pääosin 1950–60-lukujen modernia kaupunkimuotia.

Ryijykokoelmaan otettiin lahjoituksena vastaan neljä seinätekstiiliä. Kaksi niistä on peräisin yksityisiltä lahjoittajilta, kaksi julkisissa tiloissa esillä olleita, niistä toinen Metsähallitukselta, toinen Tieto Oy:ltä. Lahjoitetut ryijyt edustavat kansanomaisten mallien toisintoja ja Maija Kolsi-Mäkelän suunnittelua 1950-luvulta sekä Raija Rastaan 1980-luvun ja Kristiina Ihamuotilan 1990-luvun suunnittelua.

Yksityislahjoituksena vastaanotettiin myös Helsingissä 1920–1960 -luvuilla toimineen Taidekudonta-nimisen yrityksen ammattityövälinekokoelmaa. Samassa yhteydessä tekstiilisuunnittelija ja taiteilija Ulla Vapaavuori lahjoitti vuosina 1957–1963 Taidekudonnalle suunnittelemaansa kangasnäytteitä. Taidekudonta oy:ssä valmistettiin vuonna 1931 vihittyyn uuteen Eduskuntataloon keskeinen osa sisustustekstiileistä arkkitehti Sirénin ohjeiden mukaan.

Esinekokoelmia koskevia yhteydenottoja tuli kertomusvuonna keskimäärin noin 10 kuukautta kohden koko

Suomen alueelta joko museoasiakkaina, puhelimella tai sähköpostitse, yksi yhteydenotto tässä yhteydessä ulkomailta. Kontaktit ovat pääasiassa lahjoittajien tai tietopalveluasiakkaiden yhteydenottoja.

Parhaimmat kiitokset kaikille museotoimintaa lahjoitusten tukeneille!

*Ahjolinna, Aku
Eriksson, Saga
Fagerholm, Tea ja Calle
Gempp, Maija
Göransson, Helena
Hämäläinen, Raili
Kananen, Auli
Kari, Eija
Karitie, Maj-Britt
Kyllönen, Hannele
Kyllönen-Kunnas, Päivi
Loukiala, Eila
Metsähallitus; Pihlström, Minna
Miettinen, Ulla
Munsterhjelm, Britta
Muurela, Sirkka
Niemi, Leila
Nikolay Kirgizov, Mukusturi, Siperia
Pakkanen, Veikko
Puumalan seurakunta; Castrén, Helena
Rauhala, Marja-Liisa
Ruuskanen, Kaisu
Saarela, Anita
Sairanen, Raija
Salminen, Marjaana
Takenaka Carpentry Tools Museum, Japani
Tieto Oy; Väisänen, Anu
Tuomisto, Ulla-Maija
Turkki, Raija
Vilkuna, Janne*

KEHITTÄMINEN JA VERKOSTOT

Museon strategiatyöskentely eteni vuoden 2017 aikana ja siihen liittyen myös tallennus- ja kokoelmatyön painopisteet on kirjattu lähivuosien toiminta- ja kehittämissuunnitelmaa varten. Museon painopisteiksi kirjattiin asiakaslähettäisyys, saavutettavuus, osallistaminen ja verkostot.

Jyväskylän museopalveluiden yhteisprojektina on aloitettu uuteen kokoelmanhallintajärjestelmään siirtymisen valmistelu. Siirto on suunniteltu toteutettavaksi maakunnallisena yhteishankkeena. Suomen käsityön museo on mukana projektissa ja osallistunut esiselvitystyöhön eri tietojärjestelmiin tutustumalla sekä osallistumalla vaatimusmäärittelytyöhön.

Museo on osallistunut aktiivisesti valtakunnalliseen tallennus- ja kokoelmayhteistyön TAKO-verkoston työskentelyyn. Osana sitä on raportoitu Museoviraston laatimalla verkkoalustalla vuoden aikana syntynyt ja tallennettu kartunta. Verkostoa varten on myös päivitetty tallennustehävälistaa Suomen käsityön museon osalta.

Museo osallistui TAKO:n pooli 4:n (Tuotanto, palvelut, työelämä -aihealueet) tuoreimpaan hankkeeseen "Kulttuuriperinnön pelastuksen ABC" sen alkumetreiltä alkaen. Syksyllä siihen liittyvä julkaisu valmistui ja hanke päättyi. Loppuvuodesta aloitettiin pooli 6:ssa hankesuunnittelu kokoelmatarinoiden ja yleisötyön yhdistämiseksi. Suomen käsityön museo osallistuu tähän hankkeeseen Fredrika Wetterhoff -säätiön oppilaitosaineiston osalta. Kehittämistä ja verkostoja ovat vahvistaneet museoliiton järjestämät luettelointikoulutus, Spectrum-konferenssi ja Kokoelmat käyttöön -seminaari Helsingissä, joihin museon tallennustiimistä on aktiivisesti osallistuttu.

VAPAAEHTOISHANKE JA KOKOELMATYÖ

Alkuvuodesta haettua vapaaehtoishanketta pilotoitiin kokoelmiin liittyvässä ompeluryhmässä, jossa valmistet-

tiin kokoelmien pitkäaikaissäilytyksessä käytettäviä pukupusseja. Positiivisten kokemusten pohjalta ryhmä on jatkanut loppuvuodesta konservaattorin ohjauksessa hattutukirakenteiden valmistamista kokoelmien hatuille. Myös museon suuren tekstiilinäytekokoelman digitointi on aloitettu syksyllä vapaaehtoisten toimesta hyvin tuloksin.

KOKOELMIEN HOITO

Jyväskylän museopalveluiden kokoelmakeskuksen laajennuksen suunnittelu aloitettiin alkuvuodesta 2017. Laajennuksen tavoitteena on keskittää kokoelmahenkilöstön toimisto- ja muut työtilat Salmirantaan samaan rakennukseen laajennettavien säilytystilojen kanssa.

Nykyiset tekstiilien pitkäaikaissäilytystilat ovat jääneet ahtaiksi. Viime vuosina tulleita pelastuslahjoituskokoelmia järjesteltiin kesän aikana osin odottamaan laajempia tiloja ja osin odottamaan luettelointia ja arvaluokituksen edistymistä.

KOKOELMIEN KÄYTTÖ

Museosta lainattiin viime vuoden aikana Keravan ja Kajaanin taidemuseoon Liisa Hietasen teos Tiistai-ilta. Tuomas Sopasen Dora Jung -yksityiskokoelmaa esittelevän näyttelyn yhteydessä (7.1.–5.3.2017) esiteltiin Dora Jungin kutomon damastikangaspuita ja Suomen kansallispukukeskuksen juhluvuoden näyttelyssä Suomalainen kansallispuku (20.5.–3.12.2017) oli kansallispukukeskuksen pukukokoelmien lisäksi esillä museon esinekokoelmista pitsinnypläykseen liittyvää esineistöä.

Museon kokoelmat ovat yleisön nähtävillä perus- ja vaihtuvissa näyttelyissä ja niitä esitellään myös verkossa. Nykypäivä talteen -sivusto on kokoemalähtöinen ja karttuva museologian opiskelijoiden harjoitustöiden aineistoja esittelevä verkkonäyttely¹. Yliopiston opiskelijat valitsevat vuosittain opintoihinsa liittyen nykytallennus- ja dokumentointiaiheen museon ehdottamista käsityöalan nykyil-

1. <http://museonayttely.fi/nykytallennus/>

miöistä, tekevät museon ohjauksessa kenttätyön ja raportin sekä toimittavat aineiston julkaisualustalle.

Museon kotisivuilla julkaistussa Käsityön kuvia -sivustolla on koottuna aihepiireittäin kuvia esine- ja valokuvakokoelmista maksuttomaan käyttöön.

Kerran kuussa julkaistaan sosiaalisessa mediassa kokoelmälähtöinen blogiteksti ns. kuukauden kokoelmanostona tai kuukauden esineenä.

Museon tākänäkokoelma oli esillä skotlantilaisen tekstiilisuunnittelijan tutustumista ja tutkimusta varten tekstiilien säilytystiloissa kesällä 2017.

Kokoelmaselain ei ole ollut vuoden aikana käytössä serveriongelman vuoksi.

YHTEISTYÖ OPPILAITOSTEN KANSSA

Esinekokoelmien digitointia on edistetty oppilaitosyhteistyönä. Siihen ovat osallistuneet osana muuta museossa suoritettua harjoittelua museologian opiskelijat, museoalan kansainvälinen harjoittelija Berliinin yliopistosta sekä Jyväskylän ammattiopiston valokuvauksen opiskelija.

Vuonna 2016 tehtyyn teoshankintaan liittyen dokumentoitiin Maria Kuparin työskentelyä Jyväskylän Taitokeskuksen tiloissa.

7. Arkistot, kirjasto ja tietopalvelu

ARKISTO

Arkistokokoelmat ovat karttuneet vuoden aikana 23 uudella lahjoituksella. Enimmäkseen ne liittyvät yksityisten henkilöiden toimintaan ja harrastuksiin. Käsityöryttäjäyteen liittyen tuli kokoelmiin mielenkiintoinen puusepänteollisuuteen liittyvä lahjoitus, jonka aineisto on aikoinaan kuulunut Manu Kuoppamäen perikunnalle. Manu Kuoppamäki oli Lauri Kuoppamäen pojanpoika, joka jatkoi isänsä Teuvo Kuoppamäen hoitaman puualan yrityksen, vuonna 1934 perustetun Luhti Oy:n toimintaa. Lauri Kuoppamäki oli mahdollisesti myös mukana Luhti Oy:n toiminnassa ennen kuolemaansa. Lahjoitus sisältää asiakirjoja, jotka liittyvät puusepänteollisuuteen ja Manu Kuoppamäen toimintaan Puusepänteollisuudenharjoittajain liitossa.

Toinen yritystoimintaan liittyvä lahjoitus on Veikko Pakkasen luovuttama, hänen äitinsä Hilka Pakkasen elämäntyöhön liittyvä materiaali. Hilka Pakkanen oli 40 vuotta kutojana Anna Holmin ja Hulda Potilan vuonna

1928 perustamassa Taidekudonta-nimisessä yrityksessä. Taidekudonta oli aikanaan merkittävä käsinkudottujen designtekstiilien valmistaja ja myyjä. Yritys valmisti tekstiilejä myös uuteen Eduskuntataloon. Lahjoitus käsittää muun muassa useita Hilka Pakkasen vanhoista malleista kopioimia käsipaikkojen ja punapaimintaraitojen sidospäirustuksia sekä valokopioita Theodor Schvindtin 1800-luvun lopulla ilmestyneestä teoksesta Itäkarjalaista tekstiilikoristelua.

Fredrika Wetterhoffin kotiteollisuusopettajaopiston entisten opettajien haastattelut aloitettiin museossa muutama vuosi sitten. Museo sai kertomusvuonna aiheeseen liittyvän lahjoituksen, kun Auli Kananen lahjoitti materiaalia liittyen omaan opiskeluunsa Fredrika Wetterhoffin kotiteollisuusopettajaopistossa 1960-luvun lopulla. Kokonaisuus sisälsi mm. koulun työkirjoja sekä kudonnan sidospäin ja teorian kansioita. Lahjoituksen mukana tuli myös aineistoa Lybeckerin Kotiteollisuuskoulusta, jonka johtajana ja kudonnan opettajana Auli Kananen

toimi 30 vuotta. Lahjoitus täydentää hienosti Suomen käsityön museon kokoelmissa jo olevaa Wetterhoffiin liittyvää materiaalia.

Tyyne-Kerttu Virkki -säätiön arkistokokoelman omistusta ja hallintaoikeus siirtyi Jyväskylän kaupungille ja Suomen käsityön museolle helmikuussa 2017. Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki (1907–2000) oli merkittävä suomalaisen käsityökulttuurin edistäjä ja tallentaja. Luovutettu arkistokokoelma käsittää ajanjakson 1930-luvulta 1990-luvun loppuun. Kesän aikana Tyyne-Kerttu Virkki -säätiön arkistoon kuuluva materiaali koottiin yhteen, huollettiin ja sijoitettiin arkistotiloihin. Kokoelman laajuus on yhteensä 12,8 hyllymetriä.

Suomen käsityön museon arkistokokoelman kokonaislaajuus on 149 hyllymetriä.

Arkiston tietopalvelussa kyselyt ovat kohdistuneet pääasiassa ryijytietokantaan, mutta kyselyjä on tullut myös muista käsityöhön liittyvistä teemoista. Yhtenä uutena ja kasvavana kiinnostuksen kohteena ovat olleet 1930-luvun karvalankamatot, joiden suunnittelijoita ja mallien nimiä ovat kyselleet pääasiassa keräilijät. Merkittävänä ja usein apua kaipaavina asiakkaina ovat olleet erilaiset antiikkihuutokauppoja pitävät tahot, esim. Bukowski ja Helander.

VALOKUVA-ARKISTO

Valokuva-arkiston kokoelmien sähköiseen kokoelmanhallintajärjestelmään oli vuoden lopussa luetteloituna kuvia yhteensä 37 144 kpl. Vuoden 2017 kartunta oli 315 kuvaa. Valokuva-arkiston kokoelmien kartuttaminen tapahtuu etupäässä museon oman aktiivisen toiminnan tuloksena, mutta myös ulkopuoliset lahjoittavat jonkin verran kuvia museon kokoelmiin. Ulkopuolisista lahjoituksista mielenkiintoinen on Auli Kanasen lahjoittama 27 kuvan kokoelma. Etupäässä mustavalkoiset kuvat liittyvät hänen opiskeluaikaansa Wetterhoffin kotiteollisuusopettajaopistossa, josta hän valmistui vuonna 1967. Kuvat valottavat opiskelijaelämän arkea, jonka lomaan mahtui myös juhlahetkiä. Silloin oli syytä pukeutua kansallispukuun.

Yläkuvassa Kalevalajubla Wetterhoffilla lukuvuonna 1964-1965. Alakuvassa olkibattujen tekoa Aunuksen työtuvalla 1942.

Suomen käsityön museon valokuva-arkisto sai huomattavan lahjoituksen, kun Virkki käsityömuuseon arkistokokoelmien mukana tulivat myös sen laajat valokuvakokoelmat. Niitä päästiin luetteloimaan ja viemään Suomen käsityön museon Polydoc-tietokantaan kesällä tilapäisen työvoiman avulla. Luetteloitua saatiin kokoelman vanhimpia, lähinnä Tyyne-Kerttu Virkin Aunuksen aikaan liittyviä kuvia.

Museon kaikki vaihtuvat näyttelyt valokuvattiin ja kuvat luetteloitiin tietokantaan. Valokuvaaminen ei rajoitunut pelkästään valmiiden näyttelyiden dokumentointiin. Näyttelyiden valmistaminen vaati myös paljon valokuvaamista, muun muassa tiedotuskuvat tarvitaan jo etu-

käteen. Puu kuin koru – Kalevala Korun puinen 1940-luku -näyttelyä varten valokuvattiin esineitä tiedotusta ja julistetta varten. Suomalainen kansallispuku -näyttelyn valmistelut vaativat paljon kuvankäsittelyä ja kuvien skannaamista näyttelyiden tarpeisiin.

KIRJASTO

Kirjaston uudistaminen ja kehittäminen aloitettiin vuoden lopulla. Tavoitteena on kehittää kirjaston luokitusta käyttäjäystävällisemmäksi niin, että kirjaston kirjat löytyvät helpommin.

Kirjaston kokoelmassa on 7378 kirjaa, kertomusvuonna kartunta oli 53 kpl.

Museon kirjasto on saanut kertomusvuoden aikana useita suuria kirjalahjoituksia. Lahjoituksista huomattavin on Sirkku Honkapohjan ja Terhikki Koivuniemen lahjoittama, heidän äidilleen Hilka Halmeelle kuulunut ammattikirjallisuus. Lahjoitetut kirjat luetteloidaan museon kirjaston tietokantaan syksyllä käynnistyneen vapaaehtoishankkeen avulla.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEOLOGIAN OPISKELIJAT

Yhteistyö Jyväskylän yliopiston museologian oppiaineen kanssa jatkui myös kertomusvuonna.

Maria Peni konservoi ryijyä. Kuva Elina Rauhala.

Tallennustyönsä palautti viisi museologian opiskelijoiden ryhmää. Katariina Iso-Kokkila haastatteli Jyväskylän Torikeskuksessa yritystä pitävää Laura Makkosta. Makkosen Kauneushoitola-Kynsistudio L-salonki valmistaa asiakkailleen geeli- ja akryylikynsiä. Elina Rauhala haastatteli ja dokumentoi Konservointikeskuksessa työskentelevää tekstiilikonservaattori Maria Peniä. Maria Peni on toiminut tekstiilikonservaattorina jo 26 vuotta. Anne-Maria Siltanen ja Ida Vanhainen dokumentoivat Helsingin Töölössä Mannerheimintielle vuodesta 2014 lähtien toimineen nukketohtori Aino Ihalaisen ammattia. Maria Rantamäki ja Katja Pyötsiä tallensivat modernin hanskamaakarini Liisa Sauson työskentelyä. Liisa Sauso on valmistanut nahkakäsineitä käsityönä vuodesta 1989 lähtien.

Kirsti Ruissalo kävi dokumentoimassa Kerttu Erikssonin ja Eeva Kirstilän Turkuun vuonna 2014 perustamaa yritystä nimeltä Luomuspaja. Luomuspaja on erilaisia kursseja ja työpajoja sekä tapahtumia järjestävä yritys. Sieltä voi myös vuokrata tilan erilaisten juhlien järjestämiseen.

Museologian tallennustyöt on liitetty myös verkkonäyttelyyn, opiskelijat ovat itse toimittaneet julkaistavan materiaalin sekä valinneet kuvituksen. Kaikkien viiden tallennustyön kuvat on myös luetteloitu ja tallennusraportit, haastattelut ja niiden litteroinnit on tallennettu museon kokoelmiin.

Parhaimmat kiitokset kaikille museotoimintaa lahjoituksin tukeneille!

Liisa Sauso valmistaa hanskasta. Kuva Maria Rantamäki.

8. Kansallispukekukkeskus

Kansallispuvut olivat runsaasti esillä kuluneena Suomi 100 -juhluvuonna. Vuoden isoin urakka oli Suomalainen kansallispuvu -näyttelyn kokoaminen Kansallispukekukkeskuksen muiden töiden ohessa. Näyttely tehtiin yhteistyössä käsityön museon henkilökunnan kanssa.

KANSALLISPUKUTUTKIMUS

Kuluvana vuonna kansallispuvutarkistuksia on ollut työn alla useita. Yksi uusi kansallispuvumalli, Johanneksen naisen savakkopuku julkistettiin 5.8. Paimiossa. Kansallispuvukonsultti esitteli puvun monisatapaiselle yleisölle.

Saarijärven pukutarkistus -hanke pääsi vauhtiin vuoden aikana, kun Saarijärvi-Seura sai projektirahoituksen järjestymään. Puvussa tarvitaan ohuita puuvilla- ja pellavalankoja ja sopivien lankalaatujen etsiminen on ollut työlästä. Mallipuvun röijykankaista sekä hame- ja esiliinakankaista on tehty runsaasti kudontakokeiluja.

Rauman seudun pukutarkistus -projektia jatkettiin tutkimalla Museoviraston sekä Rauman ja Satakunnan museoiden kokoelmiin talletettuja vaatekappaleita. Kansallispuvukonsultti taltioi niitä kirjallisesti ja digikuvat.

KOULUTUS

Kansallispuvuvalmistuksen peruskoulutus jatkui kuluneena vuonna. Kansallispuvukonsultti järjesti vuoden aikana yhden koulutusjakson. Elokuisen jakson aikana perehdyttiin länsisuomalaisten naisten röijyjen kaavoitukseen, kaavamuutoksiin, ompelurakenteisiin ja materiaaleihin.

Tämän lisäksi kansallispuvukonsultti koulutti lokakuussa Johanneksen uuden kansallispuvun kaavoittamista. Koulutuksessa tarkasteltiin erityisesti puvun paidan ja liivin sekä silkki- ja sarkaröijyn kaavojen istuvuutta, mahdollisia henkilökohtaisia muutoksia ja sovituserämuutoksia. Koulutuksen järjesti Johannes-Seura Turun Kristillisellä opistolla.

NÄYTTELYT

SUOMALAINEN KANSALLISPUKU -NÄYTTELY 20.5.–3.12.2017

Kansallispukekukkeskuksen ja museon yhteinen suursatsaus Suomen juhluvuodelle oli jo pitkään toivottu Suomalainen kansallispuvu -näyttely. Näyttelyä valmisteltiin jo vuosia etukäteen. Näyttelyn käsikirjoituksesta vastasivat tutkija Leena Holst, kansallispuvuamateurssi Marja Liisa Väisänen ja kansallispuvukonsultti Taina Kangas. Esillepanon suunnitteli Jyväskylän kaupungin lavastaja Karmo Mende.

Museon vaihtuvien näyttelyiden tilassa esillä ollut näyttely kertoi suomalaisen kansallispuvun tarinaa sen synnystä tähän päivään. Museon eri kerroksissa keskityttiin eri teemoihin. Alakerrassa pohdittiin suomalaisuutta monesta näkökulmasta. Siellä saattoi istahtaa Suomi-pojan viereen tai kuvauttaa itsensä maitolaiturilla Kaukolan kansallispuvuisen tytön kanssa. Kansallispuvun historia esiteltiin ilmoitustaululla. Toisessa kerroksessa oli huikea joukko kansallispuvuisia mallinukkeja, yhteensä yli viisikymmentä. Asiakkaiden toiveiden mukaisesti näyttelyssä esiteltiin laajasti eri alueiden pukukokonaisuuksia. Näyttelyn kartat ja aikajana helpottivat eri pukujen ja pukualueiden ja niiden ominaispiirteiden ymmärtämistä. Museon yläkerrassa esiteltiin käsityön erikoistekniikoita, jotka liittyvät kansallispuvun valmistukseen. Valitut tekniikat käytiin kuvaamassa etukäteen kansallispuvun valmistuksen ammattilaisten luona ja samalla tallennettiin tietoa valmistuksesta ja valmistajista museon kokoelmiin. Perheen pienimmille yläkertaan oli koottu esille kansallispuvuihin puettuja nukkeja. Näyttelyyn liittyi runsaasti oheisohjelmaa. Osa näyttelystä suunniteltiin kiertoon. Näyttely oli osa virallista Suomi 100 -juhluvuoden ohjelmaa ja näyttelyn suojelijana toimi presidentin puoliso rouva Jenni Haukio. Näyttelyssä kävi runsaasti kävijöitä ja siitä tulikin museon historian laajimman kävijämäärän saavuttanut näyttely.

KUJAN NÄYTTELYT

PAULA – HYVÄN KAHVIN LÄHETILÄS SÄÄKSMÄEN PUVUSSA 3.2.–12.11.2017

Näyttelyssä tutustuttiin Pauligin Paulan historiaan ja nykypäivään. Näyttelyn oli koonnut dosentti, taidehistorian tutkija Leena Valkeapää yhteistyössä kansallispukukeskuksen ja Pauligin kanssa.

ENONTEKIÖN GÁKTI – KITTI-SUVUN NAISTEN PUKUJA 17.11.2017–31.3.2018

Näyttelyssä esiteltiin enontekiöläisiä saamenpukuja. Esillä olevat puvut eli Gákit olivat Jyväskylässä asuvan Kitti-sukuun kuuluvan perheen käytössä. Näyttelyn kokosi FM Maritta Stoor-Lehtonen ja se toteutettiin yhteistyössä Sisä-Suomen Saamelaisyhdistyksen eli Bárbmu ry:n kanssa. Näyttelyyn liittyi saamelaisuudesta kertovia tapahtumia.

MUSEON IKKUNA

ANNA JA TOIVO, ILOISET UNICEF-NUKET SUOMEN KÄSITYÖN MUSEON IKKUNASSA 4.5.–3.12.2017

Suomalainen kansallispuku -näyttelyn yhteyteen pyydettiin paikallisilta nukentekijöiltä museolle myyntiin UNICEF-nukkeja, joiden vaatteissa on käytetty kansallispukukankaita. Seitsemän nukentekijää otti urakan vastaan.

UNICEF-nuket ovat käsityönä tehtyjä koristenukkeja, joita vapaaehtoiset valmistavat myyntiin. Vaikka nuket valmistetaan samalla vartalon kaavalla, jokainen numeroitu nukke on yksilöllinen, sillä on nimi, syntymäaika ja kansallisuus. Tällä halutaan muistuttaa jokaisen lapsen oikeudesta henkilöllisyyteen. Suomen käsityön museossa myytävien nukkien hinta oli 50 euroa ja se tilitettiin UNICEFille lyhentämättömänä. Nukkien myynnillä tuetaan UNICEFin toimintaa.

TALLENNUS

Kansallispukukeskuksen mallipukukokoelman pukuja oli runsaasti esillä Suomalainen kansallispuku-näyttelyssä. Niiden valmistelemisen näyttelyä varten aloitettiin jo muutamaa vuotta aikaisemmin Konservointikeskuksen toimesta. Puvut vaativat vielä huoltoa ennen kuin ne puettiin nukkien päälle. Näyttelyn pystyttäminen ja purkamisen sekä lopuksi esineiden läpikäyminen ja pakkaaminen säilytykseen vaativat lisähenkilöiden palkkaamista.

Kansallispukukeskuksen kokoelmat karttuivat lahjoitusten turvin. Kansallispukukeskuksen kokoelmiin ovat lahjoittaneet:

Anttonen, Soili
Hurmerinta, Keijo
Kankaanpää, Johanna
Kraatz, Hans-Joachim
Oy Gustav Paulig Ab
Neuvonen, Timo
Tamminen, Jarmo
Tolvanen, Yrjö

Parhaimmat kiitokset kaikille Suomen kansallispukukeskuksen toimintaa tukeneille!

TAPAHTUMAT

PAULIGIN PAULA -NÄYTTelyn AVAJAISET

Perjantaina 3.2. klo 14 Pauligin kuluttajapalvelupäällikkö Kaisa Junikka ja Pauligin Paula, Maija Niemi kertoivat Pauligin ja Paulan historiasta ja nykypäivästä. Paulanäyttelyn kuraattori dosentti, taidehistorian tutkija Leena Valkeapää esitteli näyttelyn. Paula tarjoili kahvia asiakkaille klo 15–17.

KURKKA KULISSEIHIN

Suomalainen kansallispuku-näyttelyn ollessa vielä rakenteilla järjestettiin Kurkkaa kulisseihin -tapahtuma perjantaina 12.5. klo 14–16. Halukkaat kurkistelijat pääsivät näkemään, kuinka suuret näyttelyrakenteet – kuten lähes 60 mallinuken pyramidi – pystytetään, ja mitä tulee ottaa huomioon, kun kansallispukuja puetaan mallinukeille. Näyttelyn pystytykseen liittyvistä asioista paikalla oli

vat kertomassa kansallispukukeskuksen työntekijät, tutkija Leena Holst ja näyttelyn esillepanon suunnittelija, Jyväskylän kaupungin teatterin lavastaja Karmo Mende.

KARJALAISET KESÄJUHLAT

Karjalan Liiton kesäpäiviä vietetään perinteisesti viikkoa ennen juhannusta. Tänä vuonna tapahtuma järjestettiin Jyväskylässä. Yksi tapahtuman pääohjelmanumeroista oli kansallispukunäytös, joka järjestettiin Paviljongissa la 18.6. Näytöksen kokosivat Karjalan Liitto ja Suomen kansallispukukeskus. Kansallispukukonsultti juonsi esityksen, jossa oli mukana yli 80 kansallispukuun pukeutunutta naista, miestä ja lasta. YLE Jyväskylä streamasi näytöksen suorana ja yleisön pyynnöstä se oli nähtävissä YLE Areenassa myöhemminkin.

Näytös oli niin suosittu, että kaikki halukkaat eivät mahtuneet halliin. Ovien ulkopuolelle jäi vielä runsaasti näytöksestä kiinnostuneita.

Kesäpäivien ohjelmassa oli myös kansallispukukeskuksen järjestämä Kansallispukuklinikka, jossa kansallispukukonsultti neuvoi erilaisissa kansallispukuihin liittyvissä kysymyksissä. Käsiteltäviä asioita olivat esim. puvun hankintaan, valmistamiseen ja pukeutumiseen liittyvät kysymykset.

KANSALLISPUKUNÄYTÖS MUOTIPÄIVILLÄ

Suomen kansallispukukeskus oli mukana Jyväskylässä vuosittain järjestettävillä Muotipäivillä. Tänä vuonna tapahtuma juhli myös 100-vuotista Suomea. Kansallispukuja esiteltiin Kävelykadulla perjantaina 1.9. klo 17.30 ja klo 19. Näytöksen esiintyjät olivat Fashion Unitin malleja. Puvut huolsi ja puki kansallispukukeskus.

Leena Sarvi juonsi näytökset, joiden tekstit laati kansallispukukonsultti. Näytös onnistui loistavasti, keräsi innostuneen katsojajoukon ja sai runsaasti hyvää palautetta.

KANSALLISPUKUKLINIKAT PUKUPÄIVIEN OHESSA

Asiakkaiden toiveiden mukaisesti järjestettiin kolmena lauantaina klo 11–15 kansallispuvun valmistukseen liittyvää neuvontaa. Kansallispukuasiantuntija Ritva Hänninen neuvoi asiakkaita heidän pukupulmissaan 23.9., 28.10. sekä 25.11. Neuvonta oli asiakkaille ilmaista ja osallistujia oli paljon.

KANSALLISPUVUN JUHLAPÄIVÄ

Juhlapäivää vietettiin lauantaina 7.10. klo 11–17. Ohjelma oli tavallista juhlavampaa, sillä tilaisuudessa esiteltiin aivan uusi kansallispukumalli – Johanneksen naisen kansallispuku. Kansallispukukeskuksen konsultti Taina Kangas ja puvun asiantuntija Leena Holst esittelivät sekä puvun että prosessin, jolla puvun suunnittelua ja tutkimusta vietiin eteenpäin. Johanneksen naisen kansallispuvun toteuttamisen tilasi Johannes-Seura.

Kansallispukutarvikkeiden myyntitori palveli asiakkaita tuttuun tapaan klo 11–17. Tuotteitaan olivat myymässä muun muassa vuoden käsityöläiseksi valittu imatralainen kansallispukuvalmistaja Tmi Soja Murto, Brage, Karjalainen Nuorisoliitto, Suomen Perinnetekstiilit Oy sekä Mari Lonka.

Juhlaan kuului myös Kansallispuvussa Roadshow, jonka kokoajana toimi Mari Varonen. Pukunäytöksessä Kävelykadulla esiteltiin kymmeniä kansallispukuja raikkaasti, mutta perinteitä kunnioittaen. Pukunäytös kuului viralliseen Suomi 100 -juhlavuoden ohjelmaan.

Tapahtumapäivän loppuksi museon luentosalissa kokoontui joukko kansallispuvuista kiinnostuneita alan harrastajia ja ammattilaisia. Kokous oli Suomen kansallispukuyhdistys Raita ry:n perustamiskokous. Yhdistys toimii yhteistyössä Suomen kansallispukukeskuksen ja Bragen pukutoimiston kanssa. Yhdistyksen tehtävänä on edistää kansallispukuharrastusta ja tuoda sitä positiivisella tavalla näkyväksi.

Kuvat Miisa Kaipainen.

■ MUUTA:

FOLKLANDIA -TAPAHTUMA

Kansallispukekus osallistui tammikuussa 13.–14.1. valtakunnalliseen kansantanssin ja -musiikin Folklandia-tapahtumaan. Tapahtuma järjestetään perinteisesti Silja Europalla, joka kerää yhteen lähes 2000 alan harrastajaa ja ammattilaista. Tapahtumayleisöä palvelemaan Kansallispukekus perusti Bragen pukutoimiston kanssa Kansallispukeapteekin. Osastolla jaettiin tietoa kansallispukejien erilaisista nauhoista. Lisäksi koko tapahtuman teeman pohjalta osaston ohjelmaan oli ideoitu tietokilpailu, jonka palkinnot arvottiin kaikkien vastaajien kesken. Osastolla oli työskentelemässä lisäksi neljä kansallispukealan ammattilaista.

KANSALLISPUKURAATI

Museon nimittämä kansallispukuraati kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa: helmikuussa ja syyskuussa. Helmikuussa raati valitsi uudelle toimikaudelle 2017–2019 puheenjohtajaksi Inga Pihlhjertan ja varapuheenjohtajaksi Leena Holstin. Muut raadin jäsenet toimikaudella 2017–2019 ovat Sirkka-Liisa Hakala, Seija Johnson, Taina Kangas, joka hoitaa sihteerin tehtäviä, Elina Kiuru, Minna Koskinen, Eija Mendelin, Aila Nieminen, Mariliina Perkho, Marjo Vainio ja Marja Liisa Väisänen.

Kuluneen vuoden aikana käsiteltävinä asioina ovat olleet Johanneksen uuden pukumallin lisäksi Ikaalisten naisen ja miehen pukutarkistuspyyntö sekä Viipurin naisen pukutarkistuspyyntö ja miehen pukumallin kokoaminen. Myös Akaan seudun naisenpukuun on tehty täydentämispyyntö röijyn ja esiliinavaihtoehtojen osalta.

KANSALLISPUKULAHJOITUS PRESIDENTIN PUOLISOLLE

Suomen Kansallispukejien Ystävät ry päätti tehdä kansallispukulahjoituksen rouva Jenni Haukiolle. Hankkeen käytännön organisoijaksi yhdistys valtuutti kansallispukekonsultin. Rouva Haukio päätyi useiden neuvottelujen jälkeen pukuvalinnassaan Jääsken tarkistettuun kansallispukuun. Puvun valmistus tilattiin kansallispukealan ammattilaisilta.

Puvun luovutustilaisuus oli 1.12. presidentin virka-asunnossa Mäntyniemessä. Rouva Haukion esiintymisen puvussa 2.12. Suomi 100 -juhlavuoden pääjuhlassa Oulussa sai runsaasti huomiota eri tiedotusvälineissä.

KANSALLISPUKUIHEINEN POSTIMERKKI

Postin kanssa yhteistyössä toteutettiin kansallispukeaiheinen postimerkkiarkki. Arkkiin valittiin länsisuomalainen ja karjalainen naisen kansallispuke. Ikimerkkejä on arkilla yhteensä kuusi erilaista. Arkin ilmestymispäivä on 6.6.2018.

KANSALLISPUKUKONSULTIN PITÄMÄT ESITELMÄT

- 15.2. Ikaalinen-Seuran järjestämä yleisötilaisuus, jossa kansallispukekonsultti kertoi kansallispuke-tarkistuksista.
- 5.3. esitelmä Saarijärven pukutarkistuksen tilanteesta Saarijärven Kansantanssin Ystävien järjestämässä hyväntekeväisyyskonsertissa.
- 19.3. Suomalaisen Kansantanssin Ystävät ry:n kevätkokousesitelmä ja keskustelua aiheesta ”Kansallispuvun nykytila – mihin kansallispuke on matkalla?”. Vuosikokous järjestettiin Hämeenlinnassa.
- 5.8. Paimiossa Johannes-juhla, jonka pääohjelmanumerona oli uuden Johanneksen naisen pukumallin esittely.
- 14.9. Suomalainen kansallispuke -näyttelyn oheisohjelmana yleisöluento ”Kansallispuke – mikähän sekin on?”
- 12.10. Helsingin Kalevalaiset Naiset ry:n järjestämässä tilaisuudessa esitelmän sisältönä olivat Kansallispukekuskeskuksen toiminta ja kansallispuke-tarkistukset.

- 26.10. Keski-Suomen kotiseutu- ja museopäivien ohjelmassa aiheena oli Kansallispukekokeskuksen toiminnan sekä pukutarkistushankkeiden esittelyä.
- 30.10. Heinävedellä Soisalo-opiston järjestämä yleisöluento käsitteli pukutarkistusprosessin merkitystä ja vaikutuksia eri pukutarkistuksissa. Asia liittyy myös mahdollisesti toteutettavaan Heinäveden kansallispuvun pukutarkistukseen.
- 20.12. Raumalla kansallispukekonsultti ja Rauman seudun kansallispuvun asiantuntija Sirkka-Liisa Hakala esittelivät kansallispukekutarkistuksen tämän hetken tilannetta.

KANSALLISPUKUJA KÄSITTELEVÄT ARTIKKELIT

Huhtikuussa Museoviraston hallinnoimalle Elävä perintö käsityöwiki -sivustolle koostettiin Kansallispuvun valmistaminen -ilmiö. Ilmiön allekirjoittajina ovat Suomen käsityön museon/Kansallispukekokeskuksen lisäksi myös kansallispukualan valmistajia, Föreningen Brage, Karjalan Liitto, Suomen Kotiseutuliitto ja Kalevalaisten Naisten Liitto.

Lokakuussa Kansallispuvun valmistaminen -ilmiö oli mukana hakuprosessissa esitettäväksi Elävän perinnön kansalliseen luetteloon. Hakijoita oli runsas 100, joista Opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyi 52 ilmiötä, yhtenä niistä Kansallispuvun valmistaminen -ilmiö.

Kansallispukekonsultti laati Museo-lehden numeroon 4/2017 artikkeliin Kansallispuvut – juhlamuotia 200 vuoden takaa.

Kansallispukekonsultti kirjoittaa säännöllisesti Kansallispukekokeskuksen kuulumisia -palstalle Suomalaisen Kansantanssin Ystävien julkaisemaan nettilehteen. Tanhuviesti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Kansallispukekonsulttia ja -amanuenssia on haastateltu useisiin lehtiin.

Sanomalehti Keskisuomalaisen muotibloggari Laura Eerola kirjoitti elokuussa kansallispuvuista blogiinsa Laura Adalmiina. Laura kävi kuvaajansa kanssa tutustumassa Suomalainen kansallispuku-näyttelyyn ja samalla hänelle sovitettiin Jääsken tarkistettua kansallispukea. Laura kirjoitti kokemuksistaan blogitekstin pukukuvien kera. Hän vinkkasi tekstissä myös tulevista Muotipäivien kansallispukunäytöksistä¹.

TIEDOTUS

Vuoden aikana on lähetetty useita tiedotteita Kansallispukekokeskuksen tapahtumista ja Suomalainen kansallispuku -näyttelystä tärkeille sidosryhmillemme, mm. Kansallispukuraadin jäsenille ja Suomen Kansallispukujen Ystäville. Tapahtumatiedotteita ja -esitteitä on jaettu mm. Folklandia-tapahtumassa, Kaustisen kansanmusiikkifestivaaleilla, Karjalan Liiton kesäpäivillä sekä esitelmätilaisuuksissa.

Suomalainen kansallispuku-näyttely sai runsaasti huomiota eri tiedotusvälineissä. YLE Jyväskylä haastatteli 12.5. Kurkkaa kulisseihin -tapahtumassa tutkija Leena Holstia ja kansallispukekonsulttia sekä lavastaja Karmo Mendeä ja kansallispukuamanuenssia.

Kansallispukekonsultti ja -amanuenssi olivat 18.5. haastateltavina Radio Kompassin suorassa aamulähetyksessä. 15.6. kansallispukekonsultti oli Jyväskylän satamassa Ylen Aamu-tv-lähetyksessä keskustelemassa toimittaja Heikki Ali-Hokan kanssa kansallispuvuista ja pukunäyttelystä.

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Kansallispukekonsultti osallistui tammikuussa 2017 Kööpenhaminassa järjestettyyn mellanmöteen eli tulevan kesän Pohjoismaisen kansallispukuseminaarin suunnittelukokoukseen yhdessä Bragen edustajan kanssa. Kokouksessa täsmennettiin seminaarin teemaa ja toteutusta. ”Strik i Nordiske folkedrakter” käsittelee neuleita kansan- ja kansallispuvuissamme.

1. <https://www.stoori.fi/laura-adalmiina/kansallispukujen-maailmassa/>

9. Konservointikeskus

Konservointikeskuksen erikoisalana on vanhojen ja uusien arvotekstiilien konservointi sekä varovaista käsittelyä ja poikkeuksellisia työmenetelmiä vaativien tekstiilien huolto ja puhdistus. Konservointikeskuksen asiakkaita myös neuvotaan tekstiilien ja muiden arvokkaiden esineiden säilytyksessä ja esillepanossa. Osa Konservointikeskuksen asiakkaista on yksityishenkilöitä, osa muita museoita sekä erilaisia yhteisöjä, seurakuntia tai liikelaitoksia, joiden hallussa on yksittäinen arvotekstiili tai laajempi kokoelma.

KONSERVOIDUT TEKSTIILIT

Vuoden 2017 aikana Konservointikeskuksessa tutkittiin, huollettiin tai konservoitiin 163 esinettä, joista 125 kpl kuului Suomen käsityön museon ja Suomen kansallispuukokeskuksen omiin kokoelmiin. Suomen kansallispuukokeskuksen mallipukukokoelmasta puhdistettiin ja huollettiin kevään kuluessa 122 kappaletta puvun osia kesän 2017 pukunäytelyä varten. Konservointityön teki tekstiilikonservaattori Leena Niiranen, joka on ollut hankkeessa mukana aivan sen alusta lähtien. Kaikkiaan pukunäytelyn vaatima esineiden huolto ja konservointi tehtiin jaksoitettuna vuosien 2015–2017 aikana.

Eri seurakunnista toimitettiin konservoitaviksi tai käytön aikaiseen huoltoon messukasukoita ja pienempiä liturgisia tekstiileitä. Ryijyjä pestiin ja konservoitiin vuoden aikana kaikkiaan 15 kappaletta. Pohjanmaalainen sukukalleus, erityisen hienosti kudottu tākänä konservoitiin niin, että se voitiin ripustaa seinälle kunniapaikalleen.

KASUKKA VUODELTA 1683

Oulun hiippakuntaan kuuluvan Ylivieskan seurakunnan vanha hirsirakenteinen kirkko vuodelta 1786

tuhoutui täysin tuhopoltossa maaliskuussa 2016. Palossa tuhoutui kirkon koko esineistö, paitsi osa ehtoollisvälineistä, jotka säilyivät kassakaapin sisällä sekä rauniokasasta löytynyt, osittain palanut musta samettikasukka, joka on vuonna 1683 lahjoitettu Ylivieskan ensimmäiseen kirkkoon. Kasukka oli ollut kirkossa esillä vitriinissä.

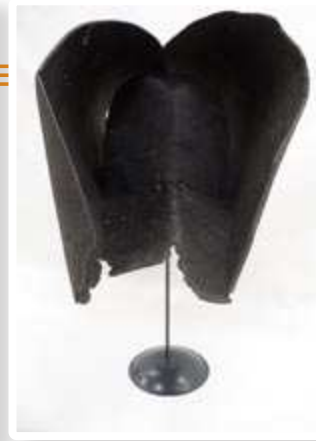
Rauniokasasta löytyneen kasukan yläosa on hiiltynyt, mutta selkäkappaleelle hopealangoon kirjottu vuosiluku ja suuri risti ovat näkyvissä. Kasukakappaleita ei enää ole voitu koota vaatteeksi, vaan haurastuneet etu- ja takakappale on konservointikäsittelyssä kiinnitetty kumpikin omalle alustalleen ja ne tullaan säilyttämään vaakatasossa kumpikin omassa laatikossaan.

Kasukan konservointityön teki projektityönä tekstiilikonservaattori Leena Niiranen. Konservoinnin edistymisestä kirjoitettiin kaksi blogipäivitystä Suomen käsityön museon blogiin¹. Ylivieskan kasukan konservointi on myös ollut esillä eri tiedotusvälineissä.

Vasemmalla Ylivieskan kasukka ennen tulipalaa. Oikealla kasukan takakappale konservoituna. Kasukka on erittäin hauras ja rikkiäinen, mutta sen pinta on suojattu ja se on kiinnitetty tukialustalle.

1. <http://www3.jkl.fi/blogit/craft/?p=1451> ja <http://www3.jkl.fi/blogit/craft/?p=1464>

Majuri Pistolekorsin kaksikolkkahattu ennen ja jälkeen konservointikäsitteilyn.

KAKSIKOLKKAHATTU 1800-LUVUN ALUSTA

Konservointikeskuksessa konservoitiin myös Korpilahden kotiseutumuseossa esillä ollut majuri Pistolekorsin kaksikolkkahattu. Majuri Johan Konrad Pistolekors oli Korpilahdella Ruotsin kruunun palveluksessa 1800-luvun alussa ja jäi sittemmin asumaan paikkakunnalle ja vaikutti merkittävästi Korpilahden alueen kehitykseen.

Kaksikolkkahatun materiaali on kovitettua kaninkarvahuo-paa. Päähineen konservointikäsitteilyyn kuului vuosien kuluessa pahoin vaurioituneen, repaleisen ja litistyneen hatun muodon oikaisu materiaalia kostuttamalla ja muotoon tukemalla. Huopakankaassa olevien palkeenkielien ja reikien korjaus tehtiin ompeleilla ja tarvittaessa tukimateriaaleja käyttäen. Hatun säilytystä varten on valmistettu muotoiltu hattuteline. Valitettavasti hatun lierit ovat pysyvästi painuneet ja hatusta puuttuvat hattumal-lille tyypilliset kullankärsäiset reunanauhat sekä etulierissä ollut ruusuke.

Vanhan Korpilahden kotiseutuyhdistys ry laittaa kaksikolkkahatun esille Korpilahden kirkkoon, kunhan kirkon peruskorjaus valmistuu. Hattu asetetaan näytteille hattutelineen päällä ja sijoitetaan lasivitriiniin kirkon eteiseen. Näytteille laitetaan myös Pistolekorsin miekka ja vyö sekä vuodelta 1881 oleva musta, runsailla hopeakirjonnoilla koristettu samettinen kilpikasukka.

Kaksikolkkahatun konservointityön tekivät tekstiilikonservaattorit Maria Peni ja Leena Niiranen ja säilytystuen museopulainen Päivi Turkia.

VILLAHUIVI KORPILAHDELTA

Korpilahden paikkakuntaan liittyy myös suurikokoisen, kasväreillä kauniin vihreäksi värjätyn villahuivin tarina. Eräs

Wilhelmiina Kallentytär (Miina) Vaara e. Roos (1861–1941) asui Korpilahden Ahvenuksen kylässä ja kutoi raidallisen huivin todennäköisesti yli sata vuotta sitten Ahvenuksen talossa. Hänen jälkeensä huivi on matkannut eri puolilla Suomea perillisten mukana. Vuoden 2017 syksyllä huivi konservoitiin oikaisemalla kangas ja paikkaamalla siinä olevat kaksi reikää.

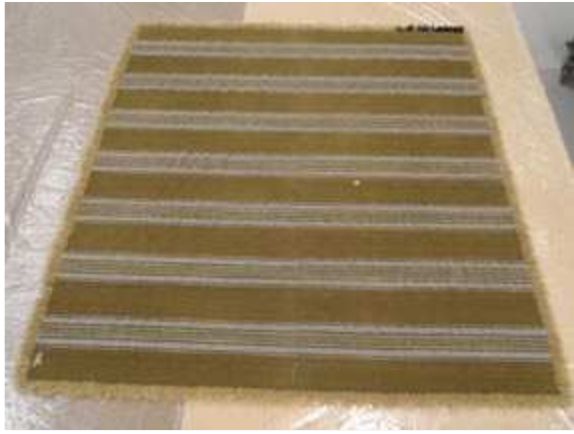
Vihreän huivin nykyinen omistaja on Tellervo Helin ja hänellä on tallessa myös oheinen kuva isoisoäidistään.

TIETOPALVELU

Konservointikeskuksessa vastattiin vuoden aikana 159 tietopalvelukysymykseen. Konservointikeskuksen neuvonta- ja ohjesivuilla verkossa kävi 643 tietoa hakevaa asiakasta. Konservointikeskuksen tiloihin ja toimintaan kävi tutustumassa opiskelijoita ja konservoinnista kiinnostuneita ryhmiä.

Neuvonta- ja koulutustoimintaan sisältyi vuoden aikana myös 4 luentoa ja kurssiopetusta, yhteensä 16 tuntia, Jyväskylän yliopiston, Jyväskylän kristillisen opiston sekä Hankasalmen kotiteollisuusseuran järjestämissä koulutuksissa.

Johtava konservaattori antoi museoiden ja seurakuntien säilytystila- ja konservointitarpeisiin liittyviä lausuntoja ja konsultoi museoita olosuhdekysymyksiin liittyvissä ongelmissa. Konservointikeskuksessa tehtiin asiantuntijatyönä oman ja muiden museoiden näyttelyihin ja kiertonäyttelyihin liittyviä esinetarkastuksia. Suomen käsityön museon omiin kokoelmiin tulevien esineiden kuntoarviointia ja merkitysanalyysiä tehtiin tarvittaessa.

Wilhelmiina Vaara tyttärentyttärensä Ailin kanssa. Asikkalaan kesäisellä matkalla olleet ikuisti kiertävä valokuvaaja Lahden markkinoilla 1920-luvun puolivälissä.

MUUTA

KAKSI RYIJYLAHJOITUSTA

Konservointikeskus sai lahjoituksena kaksi 1800-luvulla valmistettua ryijyä, jotka tulevat olemaan erinomaisia tekstiilikonservoinnin harjoitustekstiileitä alan opiskelijoiden työharjoittelujaksoille.

Kiitämme lämpimästi saamistamme lahjoituksista:

*Holland Harry
Sarvana Helena ja Matti*

VAPAAEHTOISTYÖ

Tärkeä osa museon kokoelmatyötä on ennaltaehkäisevä konservointi, jolla tarkoitetaan mm. kokoelmien suojaamista ja säilyttämistä parhaalla mahdollisella tavalla.

Keväällä 2017 Konservointikeskuksessa kokoontui parin viikon välein vapaaehtoisten ryhmä, joka valmisti vaatekokoelmien säilytyksessä tarvittavia pukupusseja. Syksyllä vapaaehtoisten kaksi ryhmää valmistsivat hattujen pitkäaikaissäilytyksessä tarvittavia hattutukia sekä tarkastivat kokoelmien säilytyspakkauksia ja uusivat esineiden suojana laatikoissa olevia silkkipapereita.

TÄKÄNÄTUTKIJA

Skotlantilainen tekstiilitaiteilija Laura Spring oli Konservointikeskuksessa kahden päivän ajan tutkijassa Suomen käsityön museon ja Keski-Suomen museon kokoelmissa olevia täkänäitä. Laura Springin saama apuraha mahdollisti matkan Suomessa tutkimassa suomalaista täkänä-seinätekstiiliperinnettä, mutta erityisesti sen 1940-luvulta lähtien kehittyntä modernia muotoa.

10. Projektit, tutkimus- ja tallennusyhteistyö

VAPAAEHTOISHANKE

Museovirasto myönsi museolle innovatiivisista avustuksista 28 000 € määrärahan, jonka turvin käynnistettiin Yorkin museon esikuvan mukaan sovellettu hanke omassa museossa. Hankkeessa haluttiin ennakkoluulottomasti ja rohkeasti kokeilla uusia toimintatapoja kokoelmien avaamiseksi paremmin saavutettaviksi. Vapaaehtoistoiminta nähdään vastavuoroisuuteen perustuvana tuottavuusresurssina.

Syksyn ajaksi hankkeen koordinaattoriksi siirtyi kokoelma-amanuenssi Marjo Ahonen ja samalla luotiin hankkeelle museon oma sisäinen ohjausryhmä.

Varsinainen vapaaehtoishanke käynnistettiin alkusyksystä ja tiedotuksen jälkeen vapaaehtoisia ilmoittautui lyhyessä ajassa lähes 40 henkilöä, joten lisärekrytointi keskeytettiin jo vuoden vaihteessa, jotta toiminta voitiin organisoida kunnolla. Rekrytoinnissa haastateltiin kaikki ilmoittautuneet. Kaikkiaan vuoden aikana vapaaehtoiset avustivat museota yhteensä 533,5 tuntia 216 osallistumiskerralla.

Hankkeessa haettiin vapaaehtoisiksi henkilöitä, joilla on motivaatio tai intressi museoasiaan. Museon verkkosivuille luotiin ilmoittautumislomake. Ilmoittautuneet olivat yleensä museoalasta ja käsitöistä kiinnostuneita henkilöitä harrastajista alan ammattilaisiin.

Koordinaattori myös verkostoitui muiden Jyväskylän vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Hankkeelle tehtiin esite ja vapaaehtoistyöhön luotiin sopimusmalli. Koordinaattori osallisti ja koulutti museon omaa henkilökuntaa hankkeeseen ja tiedotti hankkeesta. Lisäksi kartoitettiin museon sisällä työtehtäviä, joissa vapaaehtoisten työpanosta voidaan hyödyntää. Varsinainen vapaaehtoistoiminta alkaa keväällä 2018.

KESKISUOMALAISET KÄSITYÖKOhteet -SIVUSTO

Suomen käsityön museon keskisuomalaisista käsityökohteista tuottaman mobiilisivuston (Seinätön museo -tekniikka) tiedot päivitettiin keväällä. Kaiken kaikkiaan Käsityökohteet kartalla -mobiiliopas vie noin 25 taitajan nettisivuille, työpajaan, myymälään tai näyttelyyn¹.

TAKO-YHTEISTYÖ

Museo on mukana valtakunnallisessa TAKO-toiminnassa eli ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkostossa. Toiminta sai alkunsa hankkeena vuonna 2009. Vuoden 2013 alusta alkaen TAKO on ollut osa Museoviraston ja Suomen kansallismuseon toimintaa.

VALTAKUNNALLINEN TAKO-POOLITYÖSKENTELY

Museo on mukana pooli 4:n ja 6:n toiminnassa.

POOLI 4:N TEKSTIILITEOLLISUUS-ALATYÖRYHMÄ

Museon edustajia on ollut mukana pooli 4:n tekstiiliteollisuutta tallentavien museoiden yhteistyöryhmän tapaamisissa. Yhteistyöryhmän museot ovat kartoittaneet kokoelmiensa erityispiirteitä, yhteneväisyyksiä ja eroja sekä tekstiilikokoelmatyöhön liittyviä kysymyksiä.

Vuosina 2016–2017 toteutettiin yhteistyönä Kulttuuriperinnön pelastuksen ABC -hanke, jota museo oli ideoimassa ja käynnistämässä. Hankkeen avulla haluttiin tuoda näkyväksi kulttuuriperinnön säilyttämisen tärkeyttä. Hanke rahoitettiin Museoviraston innovatiivisille hankkeille tarkoitetulla valtionavustuksella.

Vuonna 2017 valmistui museoille opas pelastusdokumentointiin, Pelastusdokumentoinnin parhaat käytännöt² sekä yrityksille ja yhteisöille suunnattu Yritys, tallenna

1. <http://tarinasoitin.fi/kasityokohteet>

2. http://www.museoliitto.fi/doc/verkkojulkaisut/Pelastusdokumentoinnin_parhaat_kaytannot.pdf

toimintasi, Tietopaketti oman toiminnan tallennuksesta yrityksille³.

Forsan museon hallinnoiman projektin työntekijä Kristiina Huttunen haastatteli museoille suunnattua opasta varten museoiden henkilökuntaa. Yrityksille (yhteisöille) tarkoitettuun oppaaseen hän kokosi yrityksiltä aineiston tallentamisessa ongelmalliseksi koettuja tilanteita ja kysymyksiä. Molemmat oppaat tarjoavat ensiapua ongelmallisiksi koetuissa kulttuuriperinnön tallennustilanteissa.

Tekstiiliteollisuus-alatyöryhmä kokoontui 14.2. Helsingissä Designmuseolla, jossa tutustuttiin Designmuseon kokoelmiin ja kokoelmien kartuntaperusteisiin. Tapaamisessa suunniteltiin myös tulevaa yhteistyöhanketta päällekkäisten kokoelmien yhteisluetteloineista ja kartoituksesta.

TAKO-toiminnan tavoitteena on jakaa valtakunnallista tallennusvastuuta siten, että kullakin museolla on omaan sijaintiinsa ja toimintaansa nähden sopiva vastuu suomalaisen tekstiilituotannon tallentamisesta.

■ NYKYTALLENNUSTA 2017

MUSEOLOGIA-YHTEISTYÖ NYKYTALLENNUKSESSA

Suomen käsityön museo tekee yhteistyötä Jyväskylän yliopiston museologian oppiaineen kanssa. Vuosittain museo tarjoaa opiskelijoille ajankohtaisia käsi- ja taideteollisuusalaan liittyviä dokumentointiaiheita. Myös opiskelijat voivat ehdottaa omia tallennusaiheitaan. Museologit ovat tehneet harjoitustöitä museolle vuodesta 1995 lähtien. Kertynyt materiaali on nykyään katsottavissa netissä.⁴

Kertomusvuonna museologian oppiaineen opiskelijat tekivät tallennustyönsä seuraavista aiheista:

Kirsti Ruissalo haastatteli turkulaisen **Luomuspajan** yrittäjiä Eeva Kirstilää ja Kerttu Erikssonia. Luomuspaja tar-

joaa asiakkailleen kädentaitojen ohjausta, kurssitoimintaa, voimauttavaa valokuvausta, tilavuokrausta ja catering-palveluita. Teema oli ajankohtainen, sillä eri puolilla Suomea hyvinvointiin ja kädentaitoihin keskittyvien yrittäjien lukumäärä on kasvanut viime vuosina.

Anne-Maria Siltanen ja **Ida Vanhainen** tutustuivat Helsingissä toimivan nukketohtori Aino Ihalaisen toimintaan. Ihalainen jatkaa Benita Suomen työtä harvinaisessa ammatissa. Käytännön kokemus ja aikaisempi kädentaitojen koulutus mahdollistavat osaamisen tällä monipuolisella alalla. Kädentaitojen lisäksi nukketohtorilta vaaditaan sosiaalisia taitoja ja psykologista ymmärrystä. Ihalainen mieltii ammatistaan: ”Ylipäättään tää on tosi palkitsevaa [työtä], kun näkee oman kädenjälkensä ja vielä kun tulee asiakas tyytyväisenä hakemaan sitä.”

Elina Rauhala haastatteli Jyväskylän Salmirannassa sijaitsevan Konservointikeskuksen tekstiilikonservaattori **Maria Peniä**. Haastattelun avulla Rauhala avasi konservaattorin laajaa toimialaa. Haastattelussa Peni pohtii: ”Konservaattorin työssä tärkeintä on asenne. Esineitä ei saa arvottaa niiden esteettisten arvojen perusteella, vaan kaikkia pitää kohdella yhtä arvokkaina. Kaikki tekstiilit ovat uniikkeja ja osa yhteistä kulttuuriperintöämme.”

Katariina Iso-Kokkila tutustui jyvaskyläläisen **L-salongin** perustajaan **Laura Makkoseen**. L-salonki valmistaa geeli- ja akryylikynsiä. Makkonen kertoi erikoistuneensa ihmisiin kyynärpäältä sormenpäihin. Ammattiin kouluttautuvilla täytyy Makkosen mukaan olla henkilökohtainen kiinnostus alaan sekä kädentaitoja ja asiakaspalvelutaitoja. Työ vaatii kärsivällisyyttä ja valmiutta oppia jatkuvasti uutta.

Museologian opiskelijat tekivät tallennustöitään oman aikataulunsa mukaan. Uudet museologian nykytallennusryhmät aloittivat joulukuussa 2017.

3. http://www.museoliitto.fi/doc/verkojulkaisut/Yritys_tallenna_toimintasi.pdf

4. <http://museonayttely.fi/nykytallennus/>

NYKYTALLENNUSLUOTSEISTA NYKYTALLENNUS- MUSEOKUMPPANEIKSI

Museo aloitti nykytallennusyhteistyön kulttuuriluotsien kanssa keväällä 2017. Vuoden aikana opintopiiritapaamisissa käytiin läpi nykytallentamisen eri osaluoteita. Kokoontumisten tavoitteena oli jakaa ryhmän jäsenille ymmärrystä Suomen käsityön museon nykytallennusperiaatteista ja antaa valmiuksia ohjatusti toteutettavaan nykytallentamiseen. Ryhmä kokoontui vuoden 2017 aikana seitsemän kertaa:

- 20.2. nykytallennus Suomen käsityön museossa
- 20.3. valokuvaaminen
- 2.5. teemahaastattelu
- 31.5. harjoitushaastattelu/käsityömuistelu perusnäyttelyssä
- 6.9. yhteydenotot ja sopimukset
- 18.10. museoalan tietokannat ja palvelimet netissä
- 21.11. esimerkkilahjoitus ja kysymykset esinettä vastaanottaessa

Nykytallennusryhmään ilmoittautui kaksitoista Omin käsin -kulttuuriluotsia. Kokoontumisissa oli 7–12 osallistujaa. Teemoihin liittyvä materiaali lähetettiin kaikille ryhmäläisille jälkikäteen.

Nykytallennusluotsit kevään 2017 viimeisessä kokoontumisessa 31.5. Ryhmäläisillä oli mukanaan merkityksellisiä koulukäsitöitä, joita tarkasteltiin yhdessä. Mietittiin yhdessä näihin käsitöihin liittyviä kysymyksiä. Kuva Seija Hahl.

Yksi Omin käsin-nykytallennusryhmä (Sirkku Suvikorpi, Riitta Rissanen ja Else Heikkilä) toteutti tallennustyön UNICEF-nukkeryhmästä. Nukkeryhmäläisiä (Pirkko Järvinen, Kirsi Suokas, Leena Tenkanen, Auli Nykänen ja Lea Terho) haastateltiin ja ryhmän kokoontumista valokuvattiin. Suomalainen kansallispuku -näyttelyyn liittyen tallennusryhmäläiset tuottivat tekstin yhteistyössä Kansallispukukeskuksen kanssa museon Kauppakadun info-ikkunaan, jossa oli esillä näyttely ANNA ja TOIVO, iloiset UNICEF-nuket, joiden vaatteet valmistettiin kansallispukujen tilkuista.

Museon vapaaehtoishankkeen aloituksen myötä Nykytallennusluotsien nimi muuttui vuodenvaihteeseen 2018 mennessä nimeksi Nykytallennusmuseokumppanit.

KANSALLISPUKUTAITAJIEN DOKUMENTOINTEJA

Kansallispuvun valmistamiseen liittyy paljon erilaisia käsityötaitoja, osa niistä on jopa "uhanalaisia". Suomalainen kansallispuku-näyttelyssä haluttiin tuoda esille näitä perinteisiä käsityötekniikoita. Vuonna 2016 aloitettua kansallispukutaitajien dokumentointia jatkettiin kertomusvuonna.

Kuvat Sirkku Suvikorpi.

Ronan Browne videoi, kun Soja Murto kirjoo kansallispuvun rekkoo. Video oli esillä Suomalainen kansallispuvu -näyttelyssä. Kuvat Seija Hahl.

SOJA MURTO JA VILLE MAAHINEN

Vuoden käsityöläiseksi valitun Soja Murrton luona Imatralla vierailtiin 14.3. (Raija Manninen, Ronan Browne ja Seija Hahl). Soja Murto kertoi käsityöläisvaiheistaan alkaen lapsuudenkodistaan, jossa kansallispuvut olivat aina läsnä. Käsi- ja taideteollisuusalan koulutuksen jälkeen Murto päätti, ettei hän ainakaan kansallispuvun valmistuksesta elantoa koskaan tule hankkimaan. Toisin kävi, nykyään Murrton kansallispuvutilauskirjat on varattu jo useaksi vuodeksi eteenpäin ja tekemisen ohella hän luennoi ja opettaa kansallispuvujen valmistustaitoja moniväyläisesti.

Keuruulla vierailtiin 24.4. käsityöläisten Ville ja Hannele Maahisen kotona (Marja Liisa Väisänen, Ronan Browne ja Seija Hahl). Ville Maahinen valmistaa kansallispuvujen metallikoruja ja niiden osia. Ville Maahinen kertoi, kuinka tärkeää on kansallispuvukoruvaiheiden välinen yhteistyö. Museaalisten esikuvien näkeminen antaa varmuuden korujen valmistuksen oikeellisuudesta. Ville ja Hannele Maahinen haluavat välittää omaa osaamistaan eteenpäin ja heidän työpajansa on ollut alan opiskelijoiden harjoittelupaikkana.

Ronan Browne kuvaa, kun Ville Maahinen valaa kansallispuvun kokkaa (kokka kuvissa oikealla). Kuvat Seija Hahl.

MEMENTO-NÄYTTELY – KUVATAITEILIJAT

ULLA POHJOLA JA KAIJA POIJULA

Käsityön, taiteen ja kuvataiteen liittymistä toisiinsa voi moni kävijä miettiä tutustuessaan vuoden 2018 puolella avautuvaan Memento-näyttelyyn. Kertomusvuonna taustoitettiin tulevaa näyttelyä varten kuvataiteilijoiden Ulla Pohjola ja Kaija Poijula taiteilijuutta ja käsityöläisyyttä videoimalla ja haastatteleamalla heitä työnsä äärellä. Molemmilla taiteilijoilla on kuvataiteen koulutuksen ohella käsi- ja taideteollisuusalan koulutusta. Molemmat näkevät käsityötekniikat ilmaisukeinoina omalle taiteelleen. Kumpikaan ei pidä relevanttina kysymystä ns. taiteilijuuden muodosta, kuvataiteilija versus tekstiilitaiteilija. Molempien mielestä teokset puhuvat puolestaan.

Ulla Pohjola kertoi omasta työskentelystään ja ympäristön merkityksestä työskentelyprosessissa. Puutarhapalstalla työskentely tuo vastapainoa taiteen tekemiselle. Samalla Ulla kasvattaa materiaalia teoksiinsa.

Kaija Poijulaa on jo lapsesta lähtien kiinnostanut tulielementti. Lahden Mukkulassa hän toteutti vuosia sitten veneperformanssin, jossa hän poltti järvellä puuveneitä – edesmenneitten omistajiensa muistolle. Suomen käsityön museon korkeat tilat inspiroivat Poijulaa. Hän oli selannut tori.fi-sivustojen laajaa ns. hylättyjen käsityövälineiden valikoimaa. Kangaspuiden muotokieli viehätti ja niin syntyi idea Memento-teoksesta. Materiaali noudettiin lahjoittajalta Keuruulta ja Kaija Poijula toteutti tulevan näyttelyn materiaalin muokkauksen Salmirannassa 26.9.2017. Ronan Browne editoi näyttelyyn kuvataiteilijoista kertovat omat kokonaisuudet.

KÄSITYÖ JA AINEETON KULTTUURIPERINTÖ

Suomen käsityön museo on mukana Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen toimeenpanotyökentelyssä. Aiheeseen liittyvät nämä kysymyksenasettelut: Mitä aineeton kulttuuriperintö tarkoittaa suomalaisen käsityökentän ja kädentaitojen kontekstissa? Minkälaisia erityisiä ilmiöitä suomalaisessa käsityöperinteessä on? Mitä käsitöihin liittyviä yhteisöjä Suomessa on? Mitä ja kenen toimesta tehtäviä edistämisen ja suojelun metodeja Suomessa käsityön kentällä jo on? Minkälaista luettelointia ja dokumentointia tehdään? Mitä Unescon sopimus voi antaa käsityöperinteen vaalimiselle? Jo syksyllä 2015 perustetussa Käsityöringissä pohditaan muun muassa edellä mainittuja kysymyksiä.

Rinkitoiminta vie omalta osaltaan eteenpäin Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen toteutusta. Ringin toimintaa koordinoi Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. Rinki toimii koordinoivana elimenä ja solmukohdantana, jossa alan perinteen harjoittamisesta ja siirtämisestä, koulutuksesta, tutkimuksesta, dokumentoinnista ja tallentamisesta vastaavat toimijat voivat kohdata. Rinki voi mm. herätellä kansallista keskustelua, järjestää seminaareja ja tapahtumia sekä luoda uusia kumppanuuksia ja hankkeita. Sillä on myös roolinsa aineettoman kulttuuriperinnön kansallisessa luetteloinnissa.

Tammikuussa 2017 Käsityörinki-toimijoilta ilmestyi Laura Kivilaakson, Marketta Luutosen ja Leena Marsion toimitama verkkojulkaisu Itsetekemisen perinne¹.

Verkkojulkaisussa tuodaan käsityön laajaa toimialaa esille kymmenen artikkelin avulla. Kansallispukukonsultti Taina Kangas kirjoittaa julkaisussa kansallispuvusta suomalaisen pukeutuksen aarreaittana ja Seija Hahl Suomen käsityön museosta nykytallentajana 1800-luvulta nykypäiviin saakka.

Käsityörinki-toiminnassa olivat mukana mm. Suomen käsityön museo, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Helsingin yliopisto/käsityötiede, Suomen käsityön ystävät, Designmuseum, Restaurointikilta, Sami Duodji ry, Punomo.fi – Käsityö verkossa ry, Marttaliitto, Helsingin työväenopisto, Modus ry, Itä-Suomen yliopisto/käsityötiede, Tekstiilikulttuuriseura, Rakennusperinteen Ystävät ry, Tyyne-Kerttu Virkki-säätiö, käsityöalan tutkijoita sekä Museovirasto. Ringin toimintaan otetaan mukaan uusia toimijoita.

Jyväskylässä järjestettiin 8.4. Käsityökohtaamisia-seminaari. Seminaarin järjestivät Suomen käsityön museo, Suomen kansallispukukeskus, Museovirasto ja Taitoliitto. Tilaisuus oli osa Käsityöringin toimintaa. Käsityökohtaamisia-seminaarin esitykset löytyvät Aineeton kulttuuriperintö -sivustolta².

Käsityöringin toimijat olivat myös valmistelemaan hyvin julkisuutta saanutta Aineettoman kulttuuriperinnön kansallista luetteloa. Käsi- ja taideteollisuusalan toimijoita kannustettiin tallentamaan omaa toimintaansa Elävän perinnön wikiluetteloon. Kansalliseen luetteloon kohteita valittaessa erilaiset käsityöperinteet olivat hyvin esillä. Luetteloon tulivat valituiksi mm. lasinpuhallus, Korsnäsinpaita, räsymatto ja kansallispuvun valmistaminen.

VIRKKI-KOKOELMAT JA VIRKKI-SÄÄTIÖ

Museon ja Tyyne-Kerttu Virkki -säätiön välinen tiivis yhteistyö jatkuu. Museon edustajat osallistuivat Merikannontielle Tyyne-Kerttu Virkki -museossa järjestettyyn Tyyne-Kerttu Virkin syntymäpäivään. Sen yhteydessä museon väki kertoi, mitä Virkki-kokoelmalle Omin käsin -näyttelyn (2016) jälkeen kuuluu.

Tyyne-Kerttu Virkin, Omin käsin -lehden ja Vokki Oy:n toiminnasta saatiin lisätietoa 12.–13.10 Ulla Vapaavuoren ja

1. <http://www.aineetonkulttuuriperinto.fi/fi/File/3107/itsetekemisen-perinne.pdf>

2. <http://www.aineetonkulttuuriperinto.fi/fi/ajankohtaista/kasityokohtaamisia-seminaari>

Ulla Vapaavuori työhuoneellaan Helsingin Kulosaarissa, lokakuu 2017.

Liisa Blomroosin haastatteluiden avulla. Ulla Vapaavuori kertoi yhteistyöstään Omin käsin -lehden ja Virkin kanssa. Vapaavuori suunnitteli usean vuoden ajan sisustustekstiilimalleja muun muassa Käsityökorin äärellä -myyntituotteiksi.

Liisa Blomroosin yhteistyö Tyne-Kerttu Virkin kanssa alkoi 1970-luvulla. Opiskeluaikanaan Lahden muotoiluakatemiassa Blomroos työskenteli Vokki Oy:ssä. Vuosikymmenten ajan Blomroos osallistui Tyne-Kerttu Virkin ja Virkki-säätiön järjestämiin juhliin ja vuotuista-pahtumiin. Haastattelumateriaalin avulla saatiin täydennystä Virkki-kokoelman kontekstietoihin.

VUORELMA-KOKOELMA

Suomen täyttäessä 100 vuotta Lahden kaupunginmuseo julkaisi 100 askelta Lahdessa -teoksen. Teoksessa esiteltiin lahtelaista elämänmenoa itsenäisessä Suomessa. Marja Liisa Väisänen ja Seija Hahl kirjoittivat teokseen artikkelin Helmi Vuorelma – Lahtelaista naisryhtäjäyttä ja osaamista 1900-luvun alusta 2000-luvulle. Artikkelin pohjana oli näyttelykäsikirjoitus museossa vuonna 2009 esillä olleesta Vuorelma 100-näyttelystä. Konkursisipesästä museon kokoelmiin tullutta Vuorelma-aineistoa on ryhdytty vähitellen kartoittamaan. Vuoden päänäyttelyssä Suomalainen kansallispuuku oli esillä myös kansallispuukokeskuksen kokoelmiin hankittuja Vuorelman pukuja.

11. Viestintä ja markkinointi

Suomen käsityön museon viestinnässä nostettiin vuoden aikana esiin museon näyttelyitä, yleisötapahtumia ja muita museon ajankohtaisia asioita. Museon viestintää hoiti kaksi henkilöä jaettuina resursseina Jyväskylän taidemuseon kanssa niin, että toinen vastasi näyttelytiedotuksesta ja toinen tapahtumista ja sosiaalisesta mediasta. Viestinnässä ja markkinoinnissa oli vuonna 2017 käytössä hiukan isompi budjetti, joka oli myönnetty Suomi 100 -juhlavuoden viestintää silmällä pitäen. Paremmat resurssit mahdollistivat maksettujen markkinointivälineiden laajemman käytön. Vuoden 2017 tärkeimmät painopisteet viestinnässä kertoivat näyttelyistä ja perustyöstä. Varsinkin näkymättömäksi jäävää museon perustyötä pyrittiin nostamaan esiin vuoden aikana.

Museo jatkoi toimintaansa ETN (European Textile Network) Suomen koordinaattorina ja tiedonvälittäjänä ja oli mukana Jyväskylän kaupungin Osallisuusohjelmassa sekä palautejärjestelmässä.

PROSESSIEN HIONTAA JA MODERNISOINTIA

Museon viestinnän painopiste siirtyi yhä enemmän sähköisiin välineisiin, mutta painettuja välineitä hyödynnettiin edelleen. Edelleen painettiin kaksi kausiesitettä, joissa tuotiin esiin vuoden näyttelyt sekä kevään ja syksyn tapahtumakalenteria. Museon imagoesite päivitettiin vuonna 2017. Näyttelyistä painatettiin julisteet, joita jaettiin valtakunnallisesti. Vuoden aikana toteutettiin juliste- ja esitejakelusta kysely, jolla selvitettiin, kuinka laajalti julisteiden esillepanopaikkoja oli yhä jäljellä. Kyselyn perusteella museon julistejakeluiden osoitemäärä tippui kolmannekseen aikaisemmasta, mikä vertautuu hyvin sähköisen median läpimenoon.

Asiakasrekisterin hallinnan ja uutiskirjeiden tuottamisen siirtäminen MailerLiteen sujui onnistuneesti vuoden 2017 alussa. Näin asiakasrekisterin hallinnoitiin ja uutiskirjeiden koodaamiseen kuluva aikaa saatiin ohjattua muuhun toimintaan.

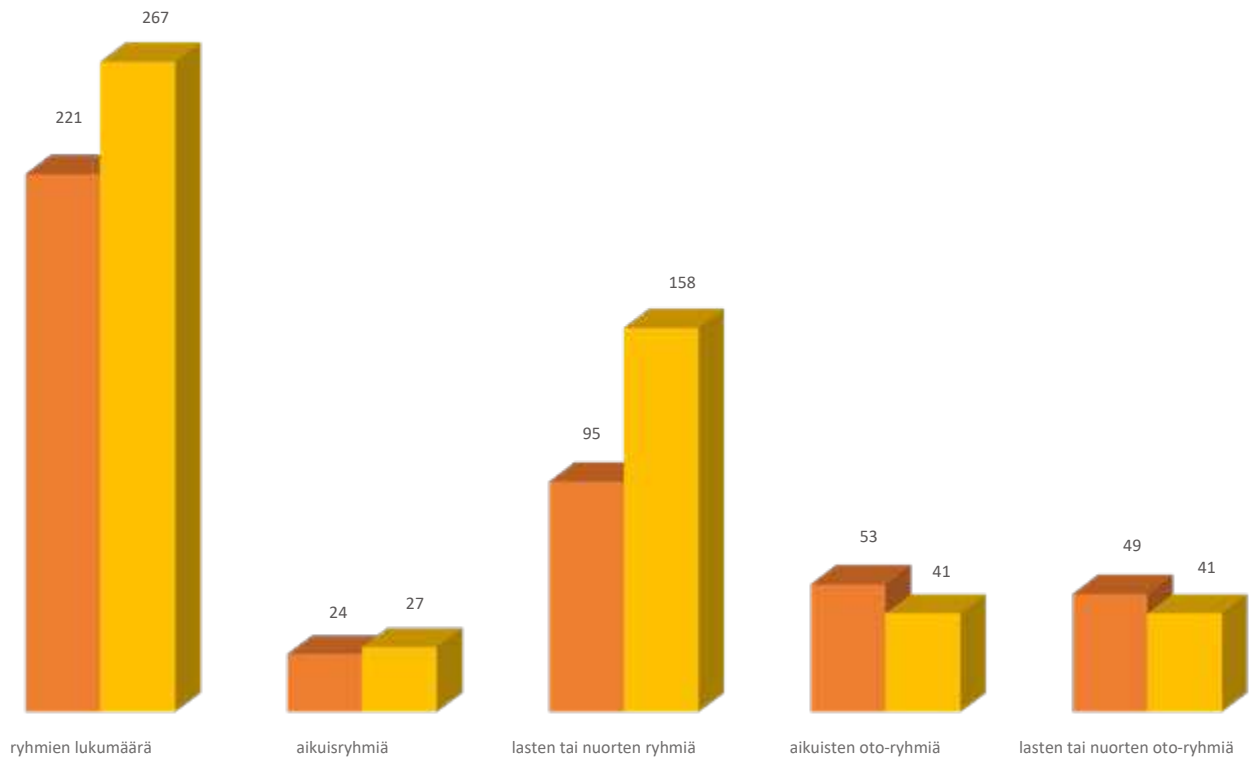
RYHMÄMATKAILIJOITA JA NOSTALGIAA NAISILLE VUONNA 2017

Kertomusvuonna haluttiin erityisesti panostaa ryhmä- ja naismatkailijoihin, koska esillä oli Suomi 100-näyttely Suomalainen kansallispuku. Tavoitteeseen panostettiin ostamalla mainostilaa matkailulehdistä ja toteuttamalla Matka juurille -kampanja Visit Jyväskylän ja Flowhousen koordinoimana yhdessä Jyväskylän taidemuseon, Toivolan Vanhan Pihan Käsityöläismuseoiden, Viherlandian ja Jyväskylän kaupunginteatterin kanssa. Kampanjan pääpaino oli sosiaalisessa mediassa, mutta Visit Jyväskylän kautta saavutettiin myös matkanjärjestäjät. Sosiaalisessa mediassa kampanjan kattavuus ylitti 85 000 henkilöä, mutta todellista ostokonversiota ei voitu todentaa, koska kampanjassa suunnattiin klikkaajat tietosivustolle, ei varauksiin.

Museo osallistui edelleen Visit Jyväskylän näkyvyyksiin niin painetuissa kuin sähköisissä materiaaleissa. Lisäksi museo pääsi mukaan osana Visit Finlandin My Stay-sivuston näkyvyyksiä, jolla tavoiteltiin ulkomaalaisia matkailijoita. Museon näkyvyyttä TripAdvisorissa ja muissa vastaavissa matkailukohdesivuissa hiottiin. Vuoden aikana tehtiin myös maksullista matkailumarkkinointia. Tilaa ostettiin mm. Matkailu-lehdestä, Kulttuurihaitarista ja Helsinki Timesista, jonka kautta saavutettiin mm. Finnairilla matkustavat turistit.

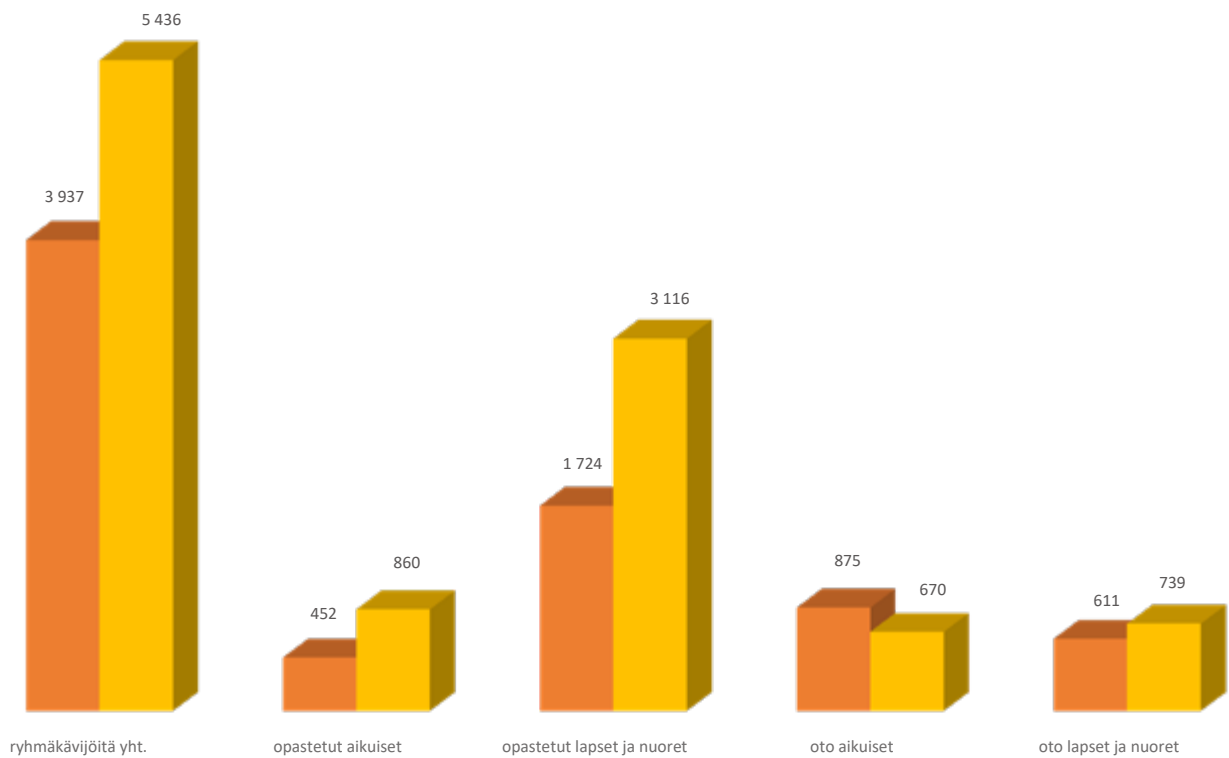
Ryhmien lukumäärät

2016 2017

Ryhmäkävijöiden määrät

2016 2017

NÄYTTELYTIEDOTUKSESSA PANOSTETTIIN PRINTTIMEDIAAN JA TIEDOTTEISIIN

Näyttelytiedotuksen pääpaino pysyi edelleen kohdistetussa tiedottamisessa niin maakunnallisesti kuin valtakunnallisesti. Tiedotteita lähetettiin vuoden aikana noin 80. Meltwater Newsiä käytettiin aktiivisesti näyttelyistä tiedottamisen apuna. Sitä kautta tavoitettiin hyvin erikoislehtiä Suomalainen kansallispuku -näyttelyn tiimoilta. MailerLite-ohjelman asiakasrekisterit ja kaupungin omat tiedotuslistat pysyivät tietenkin edelleen mukana. Näyttelyiden tiedotuksessa paikallisille kuluttajille hyödynnettiin joka kotiin jaettavaa Jyväskylän-lehteä sekä Aaltoja!-lehteä.

Museon Suomi 100 -juhlavuoden budjetista onnistuttiin varaamaan tavallista isompi siivu maksulliseen markkinointiin. Panostukset suunnattiin valtakunnallisiin printtimedioihin ja loma-aikoihin eli Helsingin Sanomien kesäliitteeseen, Maaseudun Tulevaisuuden Museokortti-liitteeseen ja Keski-suomalaisen Lomalla-liitteeseen. Lisäksi ostettiin banneritilaa Visit Jyväskylältä kesälle ja syksyille. Markkinointia kohdistettiin myös Jyväskylän yliopiston opiskelijoille, kun tilaa ostettiin JYY:n vuosikalenterista ja Ylioppilaslehti Jylkkäristä. Ulkosuomalaisiin kohdistettiin myös markkinointia, sillä Suomalainen kansallispuku -näyttelyn uskottiin kiinnostavan myös kotimaankaipuusta kärsiviä.

Mediatiedottaminen sujui onnistuneesti ja läpimenoja saatiin runsaasti maakunnallisesti ja valtakunnallisesti printtimediaan, radioon ja televisioon. Varsinkin kansallispuvut kiinnostivat mediaa Suomen juhluvuonna. Myös kertomusvuoden aloittanut Dora Jung -näyttely kiinnosti keräilijänäkökulmallaan. Lisäksi Kalevala Korun juhluvuosinäyttelykiertue ylitti uutiskynnyksen. Näkyvyyttä saatiin muun muassa Ylelle radioon ja televisioon, paikallisiin radiokanaviin, Keski-suomalaiseen, Antikki & Design -lehteen, Karjalaiseen ja paikallislehtiin. Yhteensä osumia mediassa saatiin Meltwater Newsin mukaan 134, joista noin neljäsosa oli tapahtumakalenteriosumia.

TAPAHTUMAVIESTINNÄSSÄ PÄÄPAINO SÄHKÖISESSÄ MEDIASSA JA YHTEISMARKKINOINNISSA

Museon tapahtumaviestintää hoidettiin kolmen pääväylän kautta: tiedotteilla, sähköisillä kalentereilla ja sosiaalisessa mediassa. Isoa roolia näyttelivät myös museon uutiskirjeet, joita lähetettiin kymmenen kappaletta asiakasrekisterin mukaisesti. Museon asiakasrekisterissä oli 3 075 osoitetta. Pieni lasku rekisterin koossa edellisvuoteen verrattuna johtuu uuteen MailerLite-ohjelmaan siirtäessä tehdystä siivouksesta ja tuplaosoitteiden hävittämisestä. MailerLite-ohjelman käyttö myös mahdollisti paremmin asiakasviestien kohdentamisen. Keskimäärin

uutiskirjeen avasi 29,08% asiakkaista. Edellisvuosilta vastaavaa avauslukua ei ole tiedossa, koska silloinen järjestelmä ei avausprosenttia seurannut.

Sähköisiä kalentereita käytettiin aktiivisesti tapahtumien ja näyttelyiden ilmoitteluun. Kaupungin oman kalenterin lisäksi käytössä oli Keskisuomalaisen ja Suur-Jyväskylän lehden kalenteri. Museot.fi-kalenterin käyttöä laajennettiin koskemaan kaikkia tapahtumia. Uutena mukaan tulivat Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston kalenterit, jotta tavoittaisimme myös opiskelijoita.

Sosiaalisen median käyttöä hallinnoitiin yksityiskohtaisen some-suunnitelman ja ajastusten avulla. Ajastuksiin käytettiin Hootsuite-ohjelmaa sekä Instagram-automatisointiin OnlyPultia. Suunnitelmallisuus toimi tiedottamisessa hyvin, mutta jätti silti tilaa myös spontaaneille postauksille. YouTubeen ja Vimeoon lisättiin edelleen mm. näyttelyiden trailerit. IFTT-automatisoinneilla varmistettiin, että videot ja blogitekstit lähtivät varmasti myös muihin sosiaalisen median alustoille, kuten esim. Twitteriin.

Museo osallistui mahdollisuuksien mukaan kaupungin isompiin tapahtumiin ja tapahtumakokonaisuuksiin. Näistä saatiin vetoapua asiakasvirtojen ohjaamiseen myös museoon. Suurimmat kokonaisuudet olivat Jyväskylä-päivät, Valon kaupunki ja Joulukylä Jyväskylä. Lisäksi yhteistyötä tehtiin muiden kulttuuritoimijoiden kanssa, kuten Yläkaupungin Yön ja Jyväskylän kesän Neulefestareiden kanssa. Museo oli mukana myös erilaisissa ristiinmarkkinoinneissa, kuten senioriväestölle kohdennetuissa

Taideapteekissa, Jyväskylän Sinfonian kausiesitteissä, Museokortin kampanjoissa sekä Veikkauksen markkinoinneissa. Museon tietoja oli edelleen saatavissa mobiilioppaissa Käsityökohteet ja Aallon kylässä.

Suurin yhteinen tapahtumakoitos vuonna 2017 oli jyväskyläläisten museoiden Kaikki kotona -tempaus, jolla haluttiin nostaa suomalaisuutta ja kotiseutua esiin. Tempaukseen liittyi omat Facebook-sivut ja museot jalkautuivat Jyväskylän Kävelykadulle Kotiseutupäivien yhteydessä 10.–13.8.2017. Museoissa järjestettiin kotiin ja kotiseutuun liittyviä tapahtumia pitkin kevättä ja kesää.

NÄKYMÄTTÖMÄSTÄ NÄKYVÄKSI BLOGGAAMALLA

Blogissa julkaistiin vuoden aikana 32 artikkelia. Niissä esiteltiin kuukauden kokoelmaesineitä, käytiin läpi museon henkilökuntaa ja työtehtäviä ja avattiin mm. Konservointikeskuksen toimintaa mediahuomiota saaneen Ylivieskan messukasukan konservoinnin kautta. Blogin kävijämäärät kasvoivat vuodessa hurjasti, 43,43% edellisvuoteen verrattuna. Blogijulkaisujen aiheet koettiin kiinnostaviksi, kun niissä avattiin museon näkymätöntä työtä ja madallettiin kynnystä yleisön ja henkilökunnan välillä. Lisäksi blogipostausten leviämistä helpotti se, että esinetutkimusverkosto Artefacta otti Kuukauden esinepostaukset mukaan omiin koosteisiinsa sekä IFTT-automatisointi, joka jakaa postaukset suoraan sosiaaliseen mediaan.

12. Museo ja yleisö

Museo oli avoinna vuoden 2017 aikana 309 päivänä ja yhteensä 2 113 tuntia. Vuonna 2016 museo oli avoinna 299 päivänä 2 044 tuntia. Näyttelytilat olivat avoinna ti-su kello 11.00–18.00, poikkeuksia oli mm. juhlapyhinä. Kesäkuukausien ajaksi museossa siirryttiin supistettuun avoinnaoloaikaan siten, että kesä-elokuussa ovet suljettiin lauantaisin jo klo 16.

Aikuisten pääsymaksu oli 6 euroa. Maksuton sisäänkäynti oli alle 18-vuotiaille ja alan opiskelijoilla sekä perjantaisin kaikille. Pääsymaksutta museoon pääsi sisään poikkeuksellisesti myös muun muassa seuraavina päivinä: Jyväskylän juhaviikkona 21.–25.3., Keski-Suomen päivänä 18.4., Yläkaupungin Yössä 20.5., Kansallispuvun tuuletuspäivänä 5.8., Joulun avauksessa marraskuussa sekä käsityöläisten joulutorin aikana 9.–10.12. Maksuttomia museon tapahtumia olivat myös avajaiset, yleisöluennot ja -työpajat.

Museon näyttelyihin ja tapahtumiin tutustui 39 715 kävijää (34 990 kävijää vuonna 2016). Suurimman osan kävijöistä muodosti tänäkin vuonna ilmaiskävijät (maksaneita 4 323 henkilöä, ilmaiskävijöitä 35 392). Näyttelyihin kävi tutustumassa vuoden aikana 267 ryhmää (206 ryhmää vuonna 2016). Ryhmistä oli koululais- ja opiskelijaryhmiä 184. Museon yleisötilaisuuksissa kävi 11 540 kävijää (vuonna 2016 yhteensä 12 709 kävijää).

Kontakteja (puhelin, sähköposti, käynnit) museon, Kansallispuvukeskuksen ja Konservointikeskuksen tietopalveluun oli 2 214 kappaletta.

Tietoja museon toiminnasta sekä yleensä käsityöstä ja käsiteollisuudesta asiakkaat saivat myös aulan, perusnäyttelyn ja käsikirjaston tietokoneilta sekä museon monipuolisilta verkkosivuilta.

Museon verkkosivuilla (vain pääsivut tilastoidaan) kävi vuoden aikana 292 275 kävijää (161 925 kävijää vuonna 2016). Eniten kävijöitä oli museon etusivulla, Kansallispuvut.fi-sivuilla, museon verkkonäyttely Kukako.fi-sivustolla ja museon blogissa.

Museon pääsivulla kävijöistä noin 92 % oli Suomesta, ulkomailta kävijöitä oli eniten mm. Yhdysvalloista, Ruotsista ja Japanista. Museon englanninkielisillä sivuilla 48 % kävijöistä tuli Suomesta, seuraavaksi eniten käyttäjiä löytyi Yhdysvalloista.

Kansallispuvut.fi-sivustolla kävijöistä 92 % oli Suomesta, seuraavaksi eniten kävijöitä oli Ruotsista, Japanista ja Yhdysvalloista.

Museon ryijyaiheista muistelusalukua, kansakoulusalukua, paperisalukua, Marimekko-salukua ja nuorille mielenterveyskuntoutujille suunnattua Nappisalukua lainattiin yhteensä 60 kertaa.

VUODEN 2017 PÄÄNÄYTTELYT KÄVIJÄMÄÄRINEEN:

	Maksaneet kävijät	Ilmaiskävijät	Yhteensä
Dora Jung – Pellavan kuvittaja 7.1.-5.3.2017	775	4 147	4 922
Rohkea. Ajassa. Aito (Kalevala Koru) 11.3.-7.5.2017	973	6 693	7 666
Suomalainen kansallispuvuku 20.5.-3.12.2017	2 368	16 227	18 595

13. Tapahtumat

Ulkopuoliset tahot järjestivät museossa 32 tapahtumaa ja näihin on osallistunut 418 kävijää. Museolla on ollut omia tapahtumia yhteensä 51 kappaletta ja näihin on osallistunut 11 122 kävijää. Taulukossa suosituimpia museon tapahtumia kävijälukuineen.

TAPAHTUMAT	KÄVIJÄT
Dora Jung - pellavan kuvittaja avajaiset 7.1.	187
Dora Jung - pellavan kuvittaja näyttelyopastus 25.1.	65
Low Budget: Käsintehty paperi 2.2	19
Paula - Kahvin lähettiläs Sääksmäen puvussa 3.2. avajaistapahtuma	122
Low Budget: Kassin painanta 2.3.	67
Kalevala Koru avajaiset 10.3.	145
Jyväskylä-viikko 21-25.3.	1 207
Muisteluilta: Käsityöt sotien jälkeen 29.3.	19
Käsityökohtaamisia-seminaari 8.4.	84
Rohkea. Ajassa. Aito. Kalevala Koru luento & tunnustus 12.4.	48
Keski-Suomen päivä	71
Kansainvälinen museopäivä 18.5.	39
Suomalainen kansallispuke avajaiset 19.5.	145
Late Nights ja Yläkaupungin yö 20.5.	1 165
Museon syntymäpäivä 16.6.	276
Perjantai-paja 7.7., 14.7., 21.7., 28.7., ja 4.8.	96
Kansallispuvun tuuletus 5.8.	162
Yleisöopastus 11.8.	20
Kansallispuke - mikä sekin on -luento 14.9.	30
Pukupäivät I 23.9.	118
Late Nights ja Valon kaupunki 29.9.	793
Kansallispuvun juhla 7.10.	318
Low Budget: Muistikirja 2.11.	22
Joulunavaus 24.11.-26.11.	568
Koko kansan pukujuhla 2.12.	252
Käsityöläisten Joulutori 9.-10.12.	4 717
Sointuja sikarilaatikosta avajaiset 15.12.	108

14. Museokauppa

Museokaupan eri toimintoja on uudistettu viime vuosina ja kertomusvuonna rahaliikenteen käsittelyä, talouskirjanpitoa, laskutusjärjestelmää sekä itse kassajärjestelmän uusimista on edelleen viimeistelty ja uusia käytäntöjä on hiottu. Myös henkilöstövaihdokset edellyttivät uuden tiedon jatkuvaa päivittämistä ja kertaamista.

Museokaupan myyntitilitoimittajien lukumäärä oli lähes sama kuin parina edellisenä vuotena. Vuoden aikana myyntitilitoimittajia on ollut yhteensä yli 100 eri tahoa eri puolilta Suomea. Museokauppa osti aikaisempaa rohkeammin tuotteita omaksi jälleenmyyntitarkoituksiin, näitä tuotteita on noin 40 toimittajalta. Uusia tuottajaehdokkaita haettiin vuoden aikana Jyväskylässä olleista myyntipahtumista. Lisäksi museokauppa haki Käsityöläisten Joulutorin kanssa jo kolmannen kerran sesonkitoimittajia joulutuotteille.

Tuotevalikoiman perusteena oli edelleen suomalainen laadukas käsintehty tuote ja alan kirjallisuus. Tuoteryhmistä parhaiten myivät korut ja sisustustuotteet. Uutena valikoimiimme saimme muun muassa Pienet Oranssit -pehmo tuotteita ja asusteita ja Mainio Craft -huopatuotteita.

Suomi 100 -juhlavuoden näyttelyä tuotteistettiin runsaasti. Valikoimiin lisättiin kansallispukujen sukia ja Jussakan kansallispukutuotteita. Alli Touri -korsteista otettiin uusia painoksia. Lisäksi museokauppa teetti kansallispukuaiheisia magneetteja yhteistyössä muun henkilöstön ja Kansallispukukeskuksen kanssa. Kertomusvuonna museokauppaan liittyi Ikkunagallerian kolme näyttelyä, joiden kaikki tuotteet olivat myynnissä museokaupan kautta. Lapuan kankureiden myyntinäyttely mahdollisti Dora Jungin näyttelykokemuksen jatkumisen kotiin saakka. Ommellisen myyntinäyttely maaliskuussa oli myyntihitti ja museokauppa toimi hetken ajan sesongin kuumimpana vaateliikkeenä. MadeBy Helsinki toi raikkaan valikoiman helsinkiläisiä tuotteita kesäkaudelle myyntiin Keski-Suomen leveysasteille. Syksyllä Ikkunagalleriassa esiteltiin Tuakon takomon tuotteita, mutta tuotteiden myynnin hoiti seppä itse.

Vuoden 2017 lipunmyynnin ja museokaupan tuotemyynnin kokonaissumma oli 120 001,78 € kun se vuotta aiemmin oli 90 255,25 €. Lähes 30 000 € nousun selittää onnistuneet Ikkunagallerian myyntivalinnat ja pääsylipputulojen kasvu.

Vuoden 2017 euroa/kävijä tulos oli 3,10 euroa (2,71 euroa 2016). Euro/kävijä luku on kehittynyt monta vuotta ylöspäin, mutta vuosina 2013–2016 luku on vaihdellut eikä aina ole ollut nousujohtoinen. Myyntiin vaikuttavat näyttelyvalinnat, kävijämäärät ja tasaantunut tuotemyynti. Vuonna 2017 luku taas nousi selkeästi.

Museokaupan uudistus vuodenvaihteessa 2011–2012 on onnistunut myynnin kasvun mittareilla arvioiden. Museokaupan kokonaismyynti on noussut noin 30 prosenttia vuoteen 2011 verrattuna vuosina 2012–2017. (Vuoden 2011 kokonaismyynti oli 67 897,36 €, pääsyliput ja opastukset 12 761,40 €.)

■ MUSEOKAUPAN TOIMINTA-AJATUS

Museokaupan päämääränä on edistää suomalaisen käsityöläisyyden tunnettavuutta ja tarjota museovieraille mahdollisuus laajentaa museovierailukokemusta ostamalla museokaupasta lahjoja itselle tai muille.

Museokaupan tuotevalikoimassa on tuotteita kustantamoilta ja suomalaisilta ammattikäsiöläisiltä ja harrastajilta. Tavoitteena on, että Suomen käsityön museon museokaupassa myydään pääosin ammattimaisesti tehtyjä käsityötuotteita. Museokauppa antaa myös aloitaville käsityöläisille mahdollisuuden tarjota tuotteita myyntiin 3–6 kuukaudeksi. Lisäksi näyttelyihin ja sesonkeihin liittyviin myyntijaksoihin voidaan tehdä poikkeuksia ammattikäsiöläisyyden vaatimuksesta.

Museokauppa toimii tuotteiden toimittajien kanssa pääsääntöisesti myyntitiliä käyttäen. Pieni osa tuotteista ostettiin tuottajalta jälleenmyyntiin.

15. Hallinto

Suomen käsityön museo toimii Jyväskylän kaupungin kulttuuri- ja liikuntalautakunnan alaisuudessa yhtenä Jyväskylän museopalveluiden museoista. Museopalveluita johtaa museotoimenjohtaja. Kertomusvuonna museotoimenjohtajana toimi Heli-Maija Voutilainen.

16. Henkilöstö

VAKITUINEN HENKILÖKUNTA:

- Ahonen Marjo, FM, amanuessi, kokoelmat, vapaaehtoisprojektissa 4.9.-24.11.2017, sijainen Reija Teerimäki
- Hagman Juhani, museomestari
- Hahl Seija, FM, amanuessi (tutkimus)
- Hemmilä-Nurmi Anneli, FM, amanuessi (valokuva-arkisto)
- Järvinen Laura, kulttuurituottaja (AMK), museo-assistentti, osa-aikainen opintovapaa 17.1.-5.5.2017 ja 12.9.-31.12.2017, sijainen Tuija Koskinen
- Kangas Taina, arthenomi (AMK) Käta-opettaja, kansallispukukonsultti, amanuessi, Suomen kansallispukukeskus
- Kivineva Merilla, museovalvoja 30.11.2017 saakka
- Korhonen Laura, FM, amanuessi (tiedotus, vaihtuvat näyttelyt)
- Koskinen Sari, FM, amanuessi (tiedotus, tapahtumat)
- Kotilainen Simo, FM, museonjohtaja
- Manninen Raija, FM, ammattiopettaja, museolehtori
- Mi Point Lay, siistijä
- Nikkarikoski Reetta, toimistosihteri
- Oikari Mikko, FM, intendentti (näyttelyt)
- Peni Maria, vaate-suunnittelija, tekstiilikonservaattori, Konservointikeskus
- Salmenoja Riitta, FK, amanuessi (arkistot, kirjasto, tietopalvelu) 30.11.2017 saakka
- Vesanto Anne, kotiteollisuusohjaaja-suunnittelija, johtava konservaattori, Konservointikeskus
- Väisänen Marja Liisa, FM, amanuessi, Suomen kansallispukukeskus

TILAPÄINEN HENKILÖKUNTA:

Hänninen Anne, Ilmonen Iina, Jokela Pirkko, Koskinen Tuija, Kotilainen Johanna, Kylmälahti Marjaana, Marttinen Ritva, Mattila Raija, Mäkinen Jussi, Niiranen Leena, Nurmesjärvi Aino, Oinonen Maija, Peltola Jaana, Perhonen-Pirttiniemi Sari, Teerimäki Reija, Tornainen Hannele, Tuomaala Tanja, Turkia Päivi

HARJOITTELIJAT:

Eerola Tuija, Häkkinen Ida, Kaipainen Miisa, Kontro Salla, Korpela Ida, Mohammad Nahid Noor, Mäkelä Hanna, Nácsa János, Nokelainen Ullriikka, Oinonen Maija, Rahno Jenna, Rantamäki Maria, Rauhala Elina, Riascos Monica, Salmi Jukka

OPPAAT:

Hynynen Tapani, Järvinen Pirkko, Lahti Sanna, Peltola Jaana, Riikonen Marita, Sarja-Kolu Anne, Tornainen Hannele

ULKOPUOLISET ASIAANTUNTIJAT:

Browne Ronan, Eskola Laura, Hakala Sirkka-Liisa, Harjula Anssi, Heiskanen Irma, Hintsanen Päivi, Holst Leena, Hämäläinen Helena, Hänninen Ritva, Johnsson Seija, Koskinen Minna, Kouhia Anna, Lehtomäki Salla, Leino Tiina, Manelius Hanne, Mende Karmo, Mendelin Eija, Mikkola Antti, Murto Soja, Nieminen Aila, Ohra-aho Anne-Mari, Oinonen Maija, Pasanen Mervi, Peteri Roi, Pihlhjerta Inga, Piri Katri, Rauhala Elina, Ristonmaa Joni Petteri, Salmi Jukka, Tuura Anneli, Vainio Marjo, Varonen Mari

VAPAAEHTOISET:

Vapaaehtoiset tekivät vapaaehtoistyötä kertomusvuonna 216 kertaa yhteensä noin 522 tunnin ajan.

Kiitämme vapaaehtoisia heidän tekemästään työstä!

KOULUTUS:

Vuoden 2017 aikana museon henkilökunta on osallistunut koulutuksiin yhteensä 579 tuntia, muun muassa seuraaviin koulutuksiin:

Laatua luettelointiin-webinaari	24.1.2017	Vuosilomakertaus	5.4.2017
1800-luvun tutkimuksen päivät.....	26.1.2017	Käsityökohtaamisia-seminaari	8.4.2017
Ympäristötilinpäätös tiedonantajille.....	2.2.2017	Tulevaisuustyöpaja 2.....	18.4.2017
TAKO:n kevätseminaari	7.2.2017	Kiertoon, korjaukseen vai poistoon?	
Artisti maksaa?.....	8.2.2017	- museologian seminaari	20.4.2017
Avaimet arviointiin.....	22.2.2017	Lisätty todellisuus -	
Museotilastopäivä.....	28.2.2017	mediakasvatustyöpaja	24.4.2017
Työkalupakki		Digivalmennus: Suosittelemarkkinointi	4.5.2017
myynnille & markkinoinnille	10.3.2017	Valtakunnalliset museopäivät.....	8.5.2017
Museotyö murroksessa-		KVTES perehdytys esimiehille.....	10.5.2017
millaista osaamista.....	21.3.2017	Spectrum-konferenssi.....	29.5.2017
Luetteloinnin monimuotokoulutus.....	23.3.2017	Osallisuusyhteyshenkilöstön koulutus.....	8.6.2017
MuseumPlusRIA järjestelmän esittely	29.3.2017	Museonjohtajapäivät	24.8.2017

Perehdytysvalmennus osallisuuteen	13.9.2017	PopUp: Huomautus ja varoitus III.....	9.11.2017
Museoalan Teemapäivät.....	14.9.2017	Pelastettavat tekstiilit.....	15.11.2017
PopUp: Työaika ja poissaolot	5.10.2017	Kokoelmatiedot talteen ja käyttöön	16.11.2017
Kaupungin Streamaus-koulutus	9.10.2017	Valtakunnallinen kuva-arkistopäivä	20.11.2017
Keski-Suomen museo- ja kotiseutupäivä.....	26.10.2017	Työhyvinvointikorttikoulutus.....	23.11.2017
Hyvien käytäntöjen dialogit	31.10.2017	Uusi SAP Fiori matkanhallintasovellus...	29.11.2017
PKL-Konservaattoriliiton koulutuspäivä...	3.11.2017	Tilinpäätösinfo.....	12.12.2017
Näyttelycafé	7.11.2017	Museoliiton tietopäivä.....	12.12.2017
		Pienhankintakoulutus	18.12.2017

Museon henkilökunnan omakustanteinen ulkomaan opintomatka suuntautui tällä kertaa Amsterdamiin 20.–23.4. Matkalla tutustuttiin mm. Rijksmuseumiin, Amsterdamin kaupunginmuseoon, Van Gogh -museoon ja Anne Frankin taloon.

Suomen käsityön museon kesäinen opintomatka järjestettiin 15.6. pääkaupunkiseudulle yhteistyössä Jyväskylän taidemuseon kanssa. Päivän aikana oli mahdollisuus tutustua oman valinnan mukaan Vantaan kaupunginmuseoon, Vantaan taidemuseo Artsiin, Kalevala Korun tehtaaseen, Virkki-kotimuseoon sekä Helsingin museoihin. Matkalla oli kaikkiaan 37 henkeä, mukana myös museon vapaaehtoistyöntekijöitä.

17. Jäsenyydet

JYVÄSKYLÄN MUSEOPALVELUT

ICOM

Suomen museoliitto- Jyväskylän museopalvelut yhteisjäsenyys

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO

European Textile Network (ETN)

KONSERVOINTIKESKUS

IIC- The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works.

18. Tilat

Suomen käsityön museon tilat ovat Jyväskylän kaupungin Tilapalvelun kautta vuokrattuja kaupungin omistamia tiloja. Tiloja on yhteensä 2621,3m².

■ KAUPPAKATU 25/KILPISENKATU 12

Suomen käsityön museon toimisto- ja näyttelytilat (1791,5m²) sijaitsevat As Oy Säästökeskuksen Kauppakatu 25/Kilpisenkatu kiinteistössä. Museo on vuokralaisena Jyväskylän kaupungin Tilapalvelun omistamissa tiloissa.

Nykyiset tilat peruskorjattiin museon käyttöön vuosina 1999–2000. Toimistotilojen yläkerroksissa on ollut jo useana vuonna ongelmia ilmanlaadun ja tilojen lämpötilan kanssa. Jäähdytyslaitteiston hankintaan oli kaupungin investointiraha kertomusvuodelle, mutta hankintaa ei voitu toteuttaa ja määräraha siirrettiin vuodelle 2018.

Tiloissa on hälytysjärjestelmä ja näyttely- ja arkistotiloissa on vakioilmastointikoneet, tiloja ja laitteita on kunnostettu ja huollettu Tilapalvelun määrärahoihin. Museon tiloissa on tallentava kameravalvontalaitteisto. Museon ulkokuoren varmuuslukitus on uusittu Secto-avaimistolle, käyttölukitus on uusimatta.

■ KAUPPAKATU 25

Pohjakerroksessa sijaitsevat perusnäyttelyt. Katutasossa ovat vaihtuvat näyttelyt, Ikkunagalleria ja museokauppa. Toisessa kerroksessa on lisää tilaa vaihtuville näyttelyille, AvoinPAJA-työpaja, museolehtori ja näyttelyintendentin työhuoneet, luentosali Aikamatka-näyttelyineen sekä Suomen kansallispukukeskuksen työtilat ja kansallispukuesittelyille tarkoitettu Kuja-näyttelytila. Kertomusvuoden aikana uusittiin edelleen kaupungin investointimäärärahan turvin museon näyttelytilojen ja luentosalin osalta valaistusta energiaystävälliseksi LED-valaistukseksi.

■ KILPISENKATU 12

Pohjakerroksessa on henkilöstön sosiaalitalat, museoon tulevan museoesineistön säilytystilat, näyttelyrakennearasto sekä tarvikevarasto. Alakerrassa on käsikirjasto, valokuva-arkisto ja tutkimusarkisto sekä työtiloja. Keskikerroksessa on museon toimisto ja työtiloja sekä ikkunanäyttelytila Näytönpaikka. Yläkerrassa on työtiloja sekä neuvotteluhuone. Lisääntyneen tilantarpeen vuoksi museolla on vuokrattuna lisätilaa näyttelyrakenteille, tarvikkeille ja arkistolle.

■ SALMIRANTA

Suomen käsityön museon säilytys- ja työtilat Salmirannassa sijaitsevat Jyväskylän kaupungin Tilapalvelulta vuokratuissa tiloissa useammassa rakennuksessa. Tiloja Salmirannassa on yhteensä 829,8m².

Tiloissa on hälytysjärjestelmä ja säilytystiloissa on vakioilmastointikoneet.

Museopalveluiden yhteinen Kokoelmakeskus ja konservointikeskus valmistui ja otettiin käyttöön 2009. Museon puutyöverstaas sekä puu-, metalli- ja lasiesineiden kokoelmat (174,5m²) sijaitsevat näissä Jyväskylän museopalveluiden yhteisissä tiloissa.

Suomen käsityön museon Konservointikeskus (292m²) ja museon tekstiilien säilytystilat (283,2m²) sijaitsevat myös Salmirannassa, mutta jo aikaisemmin käyttöön otetuissa erillisissä tiloissa B-rakennuksessa. Kokoelmaesineistön järjestely useiden muutosten ja suurien kokoelmalahjoitusten jäljiltä on jatkunut edelleen kaikissa säilytystiloissa. Uudet kokoelmaosat ovat täyttäneet tilat äärimmilleen ja aineistoille sekä vaihtuvien näyttelyiden esineistölle on Salmirannasta vuokrattuna edelleen väliaikainen 80m² tila.

19. Talous

Suomen käsityön museo/Suomen kansallispukukeskus/Konservointikeskus, käyttömenot ja -tulot vuosina 2013–2017 (luvut tuhansina euroina):

KÄYTTÖMENOT	2013	2014	2015	2016	2017
Henkilöstömenot	716,3	768,4	782,7	787,7	757,8
Vuokrat	406,3	414,1	421,3	431,8	429,8
Palvelut, tarvikkeet, muut menot	253,3	206,5	193,7	167,6	179,5

KÄYTTÖTULOT	2013	2014	2015	2016	2017
Valtionosuus	425,4	425,4	413,3	395,0	377,9
Tulot ja harkinnanvaraiset valtion avustukset	341,4	341,5	319,9	296,7	309,7
Menot yhteensä	1357,9	1389,0	1397,7	1387,0	1367,1
Tulot yhteensä	766,8	766,9	733,2	692,7	687,6
Jyväskylän kaupungin osuus	591,1	622,1	664,5	695,3	679,5

20. Tunnuslukuja

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kävijät, lkm	32 077	32 581	41 357	37 812	30 251	31 272	33 488	37 362	37 919
Tapahtumat, lkm	103	117	101	100	95	78	209	100	36
Opastukset, lkm	106	210	135	354	152	129	160	125	120
Konservointi, kpl	120	115	115	359	86	242	527	111	635
Bruttomenot, €/asukas	12,56	11,61	11,55	11,86	11,92	11,89	13,39	13,27	9,66

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kävijät, lkm	36 701	33 681	33 970	36 198	33 005	38 169	34 990	39 715
Tapahtumat, lkm	64	34	49	104	66	130	96	83
Opastukset, lkm	195	205	197	129	81	96	148	202
Konservointi, kpl	53	134	77	127	90	266	256	163
Bruttomenot, €/asukas	10,9	10,2	11,0	10,1	10,2	10,2	9,99	9,75

